

Ats. kpt. Darius ir lakūnas St. Girėnas prie savo
lėktuvo, pavadinto **Lituanica**, kol dar rengėsi skristi

Politikos apžvalga

KETURIŲ PAKTAS PASIRAŠOMAS

Anglijos, Prancūzijos, Italijos ir Vokietijos paktas, kurio iniciatorius yra Mussolini, jau šiomis dienomis pasirašomas. Iš karto kiek abejojo Vokietija, tačiau dabar, kai Mussolini buvo prisidėjęs prie konkordato pasirašymo tarp Vokietijos ir šv. Sosto (Vatikano), ir Vokietija jau sutinka paktą pasirašyti (nors ne visa širdimi dėl prancūzų politikos austrų atžvilgiu). Paktas bus pasirašytas Romoje.

ITALIJA SU JUGOSLAVIJA SUSITARSIANČIOS

Tarp Italijos ir Jugoslavijos visą laiką ėjo kivičiai dėl vienos teritorijos dalies ir hegemonijos Adriatų jūroj. Jugoslavija buvo remiama prancūzų, kurie, bendrai, remia Mažąją Santarvę prieš Italiją. Tačiau dabar, kai galutinai susitarė italai su prancūzais dėl keturių pakto pasirašymo, tai, spaudos žiniomis, pradėti pasitarimai tarp Jugoslavijos ir Italijos dėl nepuolimo sutarties pasirašymo. Turint galvoj, kad visiškai neseniai politiniuose sluoksniuose rimtai kalbėjo apie Italijos — Jugoslavijos karą, tai dabar aišku, kokios reikšmės toks paktas turėtų taikai Europoj palaikyti.

APIE EUROPOS VALSTYBIŲ UNIJA

Šiomis dienomis buvo prancūzų radikalsocialistų suvažiavimas. Šios partijos suvažiavimas yra ypač svarbus, nes partijos vadai stovi prie prancūzų valstybės vairo. Per suvažiavimą prancūzų užsienių reikalų ministeris Paul Boncour pareiškė, kad paskiausiai daug pasiekta Europos politikoj ir taikos garantavimo atžvilgiu. Jis priminė keturių paktą, Mažąją Santarvę, Litvinovo (Rytų Europos valstybių) paktą ir t.t. Paul Boncour pareiškė, kad šių susitarimų akivaizdoj galima drąsiai kalbėti apie Europos valstybių uniją, dėl kurios prancūzų diplomatija visą laiką kovoja. Tenka dar pažymėti, kad prie progos Boncour priminė ir Pabaltijo valstybių pakto sudarymo reikalą ir pareiškė, kad ir šis paktas, jei tik būtų sudarytas, prisidėtų prie unijos greitesnio realizavimo.

KAS GAUS NOBELIO TAIKOS PREMIJA

Netrukus turi būti paskirta Nobelio taikos premija. Klausimas, kam ji atiteks, sukėlė didelį susidomėjimą. Šiuo reikalu visuomet domisi, o ypač paskiausiai, kai buvo visa eilė konferencijų ir pasirašyta visa eilė paktų. Spaudos žiniomis rimčiausias kandidatas yra Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaras Litvinovas. Premiją jam nori paskirti dėl Rytų Europos pakto sudarymo, nes šis paktas buvo sudarytas jos iniciatyva ir vadovavimu.

EUROPA NEPATENKINTA ROOSEVELTU

Politiniuose Europos sluoksniuose reiškiamas nepasitenkinimas Amerikos prezidentu Rooseveltu ir jo politika. Nurodoma, kad Rooseveltas žiūri tikrai Amerikos naudoms pagal Monro doktriną („Amerika amerikiečiams“), kuri reikalauja, kad Amerika laikytųsi toliau nuo Europos politikos.

SUDARYTA IR PATVIRTINTA LATVIJOS PREKYBOS SUTARTIS SU ANGLIJA

Šiomis dienomis buvo sudaryta ir patvirtinta Anglijos — Latvijos prekybos sutartis. Latvija pagal šią sutartį turi nuimti valiutos mokesį nuo Anglijos silkių, o už tai latviai galės įvežti papildomai į Angliją tam tikrų žemės ūkio produktų. Įdomu pažymėti, kad Pabaltijo valstybės, kurios anksčiau savo ekonomikos srity rėmėsi Vokietija, pradėjo daugiau pasiremti Anglija. Mat, su dabartine Hitlerio Vokietija, kuri aiškiai kalba apie ekspansiją į rytus, išleisti į derybas vargiai ar galima.

DOLERI STABILIZUOS TIKTAI UŽ POROS METU

Kaip žinoma Amerikos prezidentas Rooseveltas, gavęs diktatoriškų įgaliojimų ekonominėj ir finansinėj srityje, buvo numušęs dolerio kursą nuo 10 iki 7 (maždaug) litų vertės (t. y. 30%). Tai buvo padaryta pakelti prekių kainas (nes kai pinigai pigesni, tai prekės brangesnės). Per Londono ekonominę konferenciją buvo Amerikai pasiūlyta stabilizuoti dolerio kursą, nes jo kurso svyravimas trukdo bendram valiutų stabilizavimui. Tačiau Amerika atsisako tai padaryti. Šis atsisakymas buvo viena priežasčių, dėl kurių konferencija pasibaigė (nors negalutinai) be rezultatų. Šiomis dienomis pranešė Amerikos spauda, kad doleris bus stabilizuotas tikrai 1935 m., kai Rooseveltas sutvarkys Amerikos biudžetą ir pakels kainas visoms prekėms. Tenka pažymėti, kad tai gali iš kitos pusės privesti prie infliacijos (kai pinigai visiškai nustoja savo vertės) ir didelės katastrofos Amerikoj.

POPIEŽIUS IŠVYKS IŠ VATIKANO SIENU

Nuo pat 1870 m. Popiežius neturėjo teisės apeisti Vatikano sienų. Tai buvo nustatyta pagal specialų susitarimą tarp Popiežiaus ir Italijos, ir todėl Popiežių vadindavo „Vatikano kaliniu“. Neseniai Mussolini susitarė su Vatikanu ir nuostatai dėl Popiežiaus neišvykimo nustojo savo galios. Spaudos žiniomis Popiežius rengiasi netrukus trumpam laikui apeisti Vatikano sienas. Tai bus didelis istoriškas įvykis.

LENKAI NEATVYKO Į TARPTAUTINĮ TEISMA

Šiomis dienomis turėjo Haagos Tarptautinis Tribunalas apsvarstyti vokiečių skundą dėl vokiečių mažumos Lenkijoj, tačiau lenkai prašė bylą atidėti. Teismui nesutikus, lenkai į posėdį neatvyko. Mat, šis tribunolas neturi jokių priemonių priversti atsakovą stoti į teismą ir todėl turi skaitytis su šalių pageidavimais termino atžvilgiu. Taigi, pagaliau, teismas turėjo bylą atidėti iki liepos mėn. galo. Tokia teismo būklė trukdo jo darbą.

NARI ATGAIVINTI NUSIGINKLAVIMO KONFERENCIJA

Nusiginklavimo konferencijos pirmininkas Hendersonas vis dar stengiasi atgaivinti konferenciją (šis anglas labai kantrus žmogus) ir šiuo reikalu važinėja po Europos sostines ir tariasi privatiu keliu su Europos valstybių politikos vadovais. Neseniai buvo Paryžiuje, o dabar vyksta į Romą. Kokių rezultatų pasiekė — dar neskelbiama.

SUBANKRUTAVO „BERLINER TAGEBLATT“

Šio žymaus, pasaulinio masto laikraščio subankrutavimas nustebino visą pasaulį. „Berliner Tageblatt“ per ilgus metus buvo vienas populiariausių ir svarbiausių laikraščių visam pasauly. Jį redagavo geriausias vokiečių žurnalistas Dr. Wolf. Laikraštis buvo demokratiškos orientacijos, labai objektyvus ir lojalus. Po paskutinių perversmų Vokietijoj šio laikraščio redaktoriai ir bendradarbiai turėjo pasišalinti ir laikraštis virto hitlerininkų organu. Tačiau iš karto nustojo beveik visų savo abonentų visame pasaulyje ir šiomis dienomis sužinota, kad leidykla subankrutavo.

UGNIAGESIŲ DOVANA KARIUOMENEI

Maskvos apygardos ugniagesių organizacijose kilo sumanymas prisidėti prie sovietų karo aviacijos sustiprinimo. Ugniagesiai apsidėjo mokesčiais ir dabar, birželio 24 d., Maskvos ugniagesių apsauga perdavė karo aviacijos vadovybei 3 naujus lėktuvus, pastatytus pačių ugniagesių lėšomis. Vienas jų pavadintas „Maskvos miesto ugniagesis“, kitas „Maskvos apygardos ugniagesis“, trečiam duotas vieno politinio veikėjo vardas.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. **Telef.:** per Vyr. Štabą 56 nr. **KAINA:** visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XV metai

Kaunas, 1933 m. liepos 20 d.

Nr. 29 (746)

Norime, kad Lietuvos sparnai augtų ir stiprėtų

Negailestingas ir aklas likimas išplėšė iš mūsų tautos geriausius jos sūnus... Garbingai atlikę 7.000 km pavojingos kelionės, nugalėję Atlantą, gražiausiame amžiuje, čia pat, Tėvynės prieangyje, tragiškai žuvo Tie, kurie buvo mums pasiryžimo, darbo ir pasiaukojimo Tėvynei simboliu...

Kodėl?... neteisingu ir neišmintingu likimo sprendimu pasipiktinę, klausiamo mes.

Žuvo ne dėl lėktuvo ar motoro defektų, ne dėl prityrimo stokos — žuvo dėl nepalankių oro sąlygų; žuvo, kovodami su šiuo priešu, prieš kurį išdidžiai, per 40 kelionės valandų, laikė atstatę savo kaktą...

Kas buvo kpt. Stepas Darius ir Stasys Girėnas? Tai buvo žmonės atsidaavę aviacijos idėjai, galintiems Lietuvos sparnams.

Pasišventę aviacijai dirbo ir savo žygiu norėjo iškelti Lietuvos aviacijos garbę. Jie mums kariams ypačiai brangūs.

Šio istoriško Lietuvai perskridimo pradininkas yra mūsų karo aviacijos ats. kpt. Darius Stepas. Jis gimęs 1897 m. sausio 9 d. Tauragės apskr. Kvedarnos valsč., Auliškių k. Mirus tėvui, su patėviu ir motina 1907 m. emigravo Amerikon į Newarką, o paskui persikėlė į lietuvių ir airių gyvenamą Elizabethportą. 1916 m. baigė Čikagoje gimnaziją ir įstojo į universitetą studijuoti inžineriją.

Per karą prasidėjusi Amerikoje akcija — plėsti aviaciją ir skraidymą — suįdomino Darių. Jis gal net kaip lakūnas būtų dalyvavęs pasauliniame kare, jei nebūtų įvykusios paliaubos. Pasaulinio karo metu tarnavo 149 lengvosios artilerijos pulke, ryšių komandoje. 1918 m. liepos 14 d. buvo apnuodytas nuodingomis dujomis, o rugpiūčio mėn. ties Paryžium sužeistas. Paskelbus karo paliaubas, su pulku išžengė į Vokietiją, ten okupacinės kariuomenės sudėty išbuvo tris mėnesius ir 1919 m. sausio 10 d. išvyko iš Vokietijos.

Tais pat metais rudenį prisidėjo, kaip tikras patriotas-lietuvis, prie Amerikos lietuvių savanorių organizavimo ir drauge su jais 1920 m. atvyko Lietuvon, kur įstoja į mūsų jaunąją kariuomenę. Kovoms dėl nepriklausomybės apimus, įstoja į Lietuvos karo mokyklos IV laidą, kurią sėkmingai baigia 1921 m. gruodžio 18 d., gavęs pėstininkų leitenanto laipsnį.

Tačiau pasirenka tarnybą aviacijoje. Kiek paskraides žvalgu, 1922 m. liepos 25 d. buvo paskirtas į

mokinių-lakūnų grupę skraidymo mokslui eiti. Reikšminga lakūno gyvenime data — savarankiškas skridimas, įvyko 1922 m. spalio 12 d. Po visos eilės karo uždavinių atlikimo 1925 m. jam buvo suteiktas karo lakūno vardas.

Kpt. Darius aktyviai dalyvavo Klaipėdos atvadavime. Bendradarbiavo su vyr. Klaipėdos gelbėjimo komitetu ir, sukilimui prasidėjus, buvo trečiosios sukilėlių grupės vado padėjėju. Jis pirmas su būriu išiveržė į Klaipėdą, Liepų gatvėn. Prasidėjus deryboms tarp sukilėlių vadovybės ir okupacinės prancūzų kariuomenės, jis buvo perkeltas į sukilėlių štabą. Vėliau vadovavo aštuntai sukilėlių kuopai.

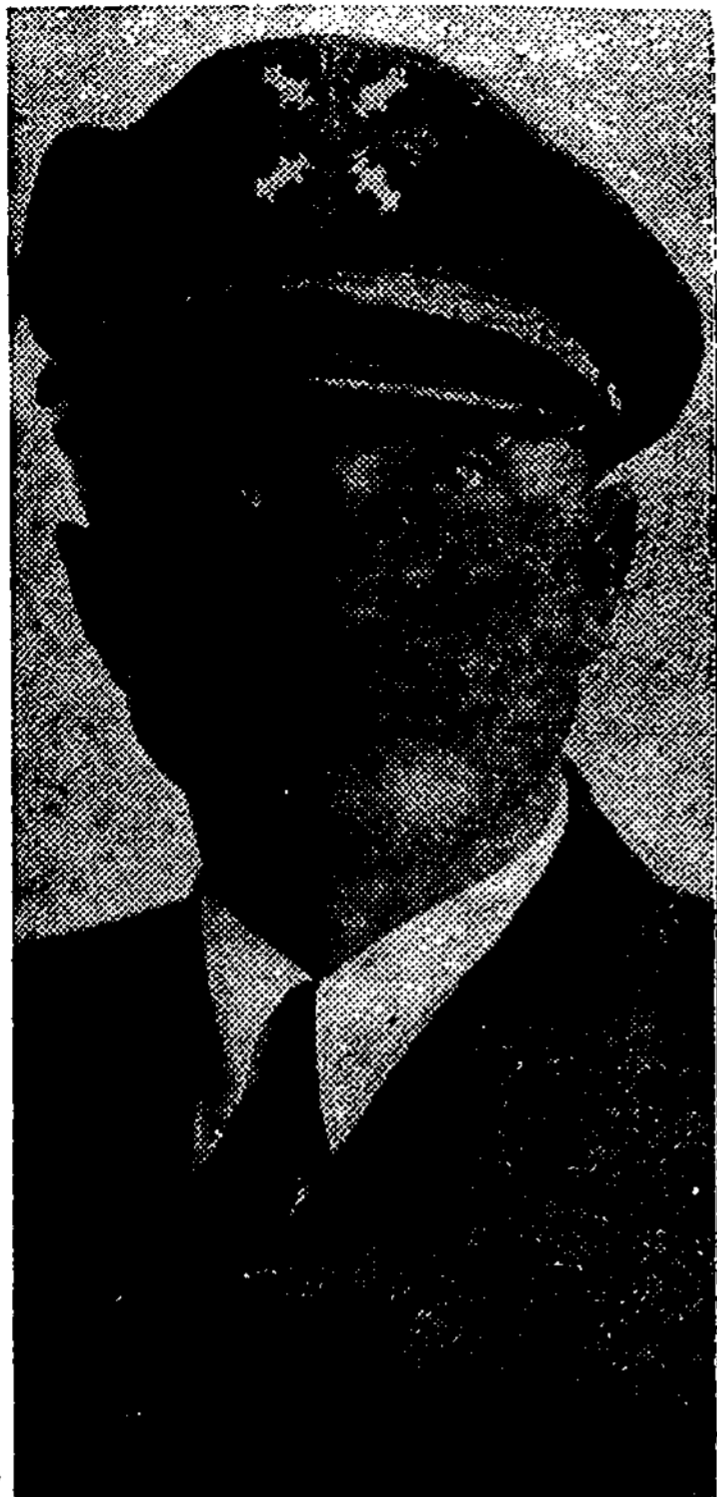
Atspėjamosiomis nuo mėgiamosios tarnybos valandomis kpt. Darius pasižymėjo kaip sportininkas. Priklausė prie negausios tada sporto propagandistų kuopelės. Trejetą metų jis vadovavo Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjungai ir suorganizavo Lietuvos Futbolo Lygą. Abiejose organizacijose buvo pirmininkas ir pats dalyvaudavo futbolo rungtynėse kaip žaidėjas.

1927 m. išėjo atsargon ir nuvyko į Ameriką, kur tarnavo oro susisiektimo bendrovėje kaip lakūnas; dalyvaudavo įvairiose aviacijos lenktynėse.

Antrasis lakūnas, taip pat žemaitis, Stasys Girėnas, gimęs 1895 m. Tauragės apskr., Kaltinėnų valsč., Vytogalos kaime. Amerikon išvyko 1910 m. Mokėsi ir kartu dirbo spaustuvėje. Jis, kaip ir kpt. Darius, tarnavo Amerikos kariuomenėje. Tarnavo aviacijoje 136 oro eskadrilėje, kaip mechanikas. 1919 m. sugrįžo Amerikon į Čikagą. Vertėsi automobilių bizniu ir turėjo savo lėktuvą. 1924 m., baigęs pilotų mokyklą, gavo profesionalo-lakūno diplomą. Savo lėktuvu lėkdino žmones, kurių skaičius siekia ligi 5.000 žmonių. Paskiausiai buvo pilotų mokykloje instruktorium.

Charakteringa, kad tuo tarpu, kai kitų tautų transatlantiniams lakūnams lėktuvą ir reikmenis nupirkdavo mecenatai arba tautiečių organizacijos, — mūsų šaliai padarė tai patys. Juodu, sudėję 16 tūkst. dolerių, nusipirko lėktuvą ir su įgimtu žemaitišku atkaklumu rengėsi pasiekti savo tikslą — perskristi Atlantą.

Turėjęs įvykti jų startas š. m. gegužės 20 d. dėl radio aparato, o vėliau dėl nepalankių oro sąlygų buvo atidėliojamas. Startavę iš New-Yorko-VII. 15, laimingai perskridę, nežiūrint siautusių jame audrų,

Lakūnas ST. DARIUS

Lakūnas ST. GIRĖNAS

Atlantą, atlikę $\frac{3}{10}$ visos kelionės, mūsų didvyriai traginingai žuvo Vokietijoje, arti Soldin miesto.

Gausiai susirinkusi naktį iš sekmadienio į pirmadienį į Kauno aerodromą kauniečių minia jų pasitikti ir pagerbti ir nesulaukusi išsiskirstydama nežinojo, kad per 600 km įvyko tragedija. Debėsu prispaustas prie pat žemės lėktuvas, užkliuvęs už medžių, nukrito į mišką, palaidodamas su savim lakūnus.

Taip šiurpulingai pasibaigė jų trumpas ir vienkartinis gražus, kilnių norų ir troškimų pilnas gyvenimas.

Rengdamiesi skristi į Kauną, jie lėktuve „Lithuanica“ paliko šio turinio testamentą. Jis nepaprastas, nes jame nerasime liudytojų parašų. Tai yra jų darbštaus gyvenimo ir karščiausių troškimų atspindis.

Jame pasakyta:

Norime, kad Lietuvos sparnai augtų stiprėtų.

Norime, kad Lietuvos arai dar drąsiau išdidžiai kiltų aukštyn.

Norime, kad t'ai, ką mes nuveikiame, nenuėitų niekais. Trokštame, kad atsirastų kiti, kurie tęstų mūsų darbą, kuriam buvome pasišventę.

Norime, kad mūsų tikslas pasiliktų tikslu kitiems.

Šių didvyrių palikimas, kaip matome, didelis. Jis toks turiningas, kad skausmo valandoje negalime pasiduoti nusiminimo bangai. Privalome įtempti visas mūsų pajėgas ir išpildyti jų norus. Tik tai atlikę, galime jaustis ramiai, kad juos tinkamai pagerbėm.

Av. ltn. Adomavičius

Dyčio Kryžiaus ordinai a. a. Dariui ir Girėnui

Respublikos Prezidento Aktas

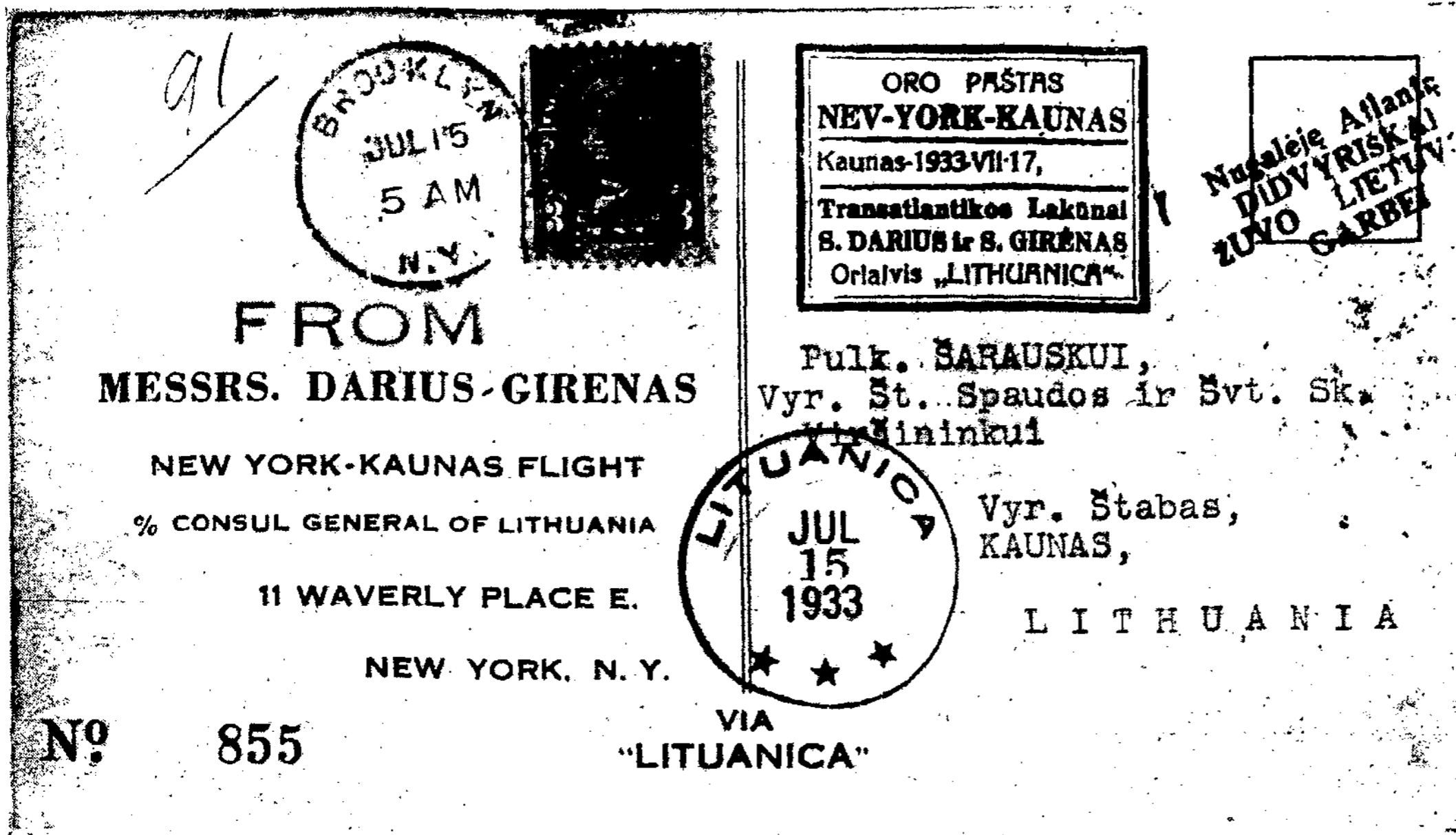
Pasiremdamas Lietuvos valstybės ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymu (Vyr. Žin. Nr. 343), Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių atsargos kapitoną Steponą Darių ir Stanislovą Girėną, drąsuolius lakūnus, 1933 metų liepos mėnesio 15 dieną pakilusius Amerikos žemyne aeroplanu „Lithuanica“, sėkmingai perskridusius Atlanto vandenyną ir pasiryžusius mūsų tautos garbei niekur nesustojus pasiekti mūsų laikinąją sostinę Kauną, tačiau liepos 17 dieną apie 1 valandą ryto Vokietijų žemėje ties Soldino miesteliu žuvusius traginingai karžygių mirtimi, kada jau buvo taip arti savo užsibrėžtos kelionės galo, — apdovanoju Dyčio Kryžiaus ordinais U-jc laipsnio.

Palanga, 1933 metų liepos mėn. 17 d. Nr. 664/87

Respublikos Prezidentas (pas.)

A. Smetona

Inžinierius (pas.) Vileišis,
Susisiekimo Ministeris ir 1. e. Krašto
Apsaugos Ministerio p.

Tai vokal, kuriame „Kario“ bendradarbis, ats. kpt. P. Jurgelevičius, mūsų narsių lakūnų žygio proga „Lituanicos“ lėktuvu, atsiuntė laišką Spaudos ir Šv. Sk. virš. plk. Šarauskui. Su didžiu nuoširdumu ir pakilusia nuotaika sveikina jis adresatą, visus skyriaus karininkus, tarnautojus ir džiaugiasi Lietuvos garbe bei laime, kuriuos susilauks, pasisekus lakūnų žygiui. Voko dešinėj (viršuj — kampe) užrašas „Nugalėję Atlantą.“ yra užspaustas Lietuvos Aero Klubo, jau gavus laišką š katastrofos vietas

Kelios pastabos atsargos puskarininkiams poligone

Būdamas ilgesnį laiką poligone, kur šiais metais buvo ir dar bus pašaukti kariškoms žinioms pakartoti pėstininkų dalių atsarginiai, esu surinkęs keletą pastabų, kurias patiekiu „Kario“ skaitytojams, kad per antrą laikotarpį į poligoną atvykę atsargos puskarininkiai tomis pastabomis galėtų pasinaudoti ir pastebėtų klaidų nebėdarytų. Manau, kad ir kadro puskarininkiams bus ne pro šalį šias pastabas pasiskaityti, nes čia pažymėtos klaidos pasitaiko ir jų darbe.

Pirmiausia, daugumas atsargos puskarininkių ateina į poligoną labai nedrąsūs, manydami, kad jie kariškų dalykų atžvilgiu visai atsilikę. Ši mintis slepia juos visą laiką ir atima iš jų visą iniciatyvą. Šioje srity iš dalies yra kalti ir kadro, ypatingai liktiniai puskarininkiai, kitą kartą per daug griežtai reaguodami į atsargos puskarininkio klaidas. Tokios jų pastabos, ypatingai jei jos daromos dažnai ir griežtai, nenurodant, kaip padarytos klaidos turėtų būti atitaisytos, ir kaip be klaidų viskas turėtų būti padaryta, užmuša atsarginio puskarininkio iniciatyvą ir visus gerus jo norus. Jam atrodo, kad viskas, ką tik jis pradės daryti, bus negerai, klaidingai, todėl jis nerodo jokios iniciatyvos, bet visose smulkmenose laukia savo instruktorių — kadro puskarininkių arba karininkų, nurodymų. Šioje srity, kaip jau minėjau, iš dalies kalti ir kadro puskarininkiai, bet kalti ir patys atsarginiai. Neginčysiu, kad karo mokslo srity jie kiek atsilikę, nes išėję iš kariuomenės jau prieš keletus metus, o karo mokslas per tą laiką gerokai pažengęs, bet iš to nereikėtų daryti per daug didelių išvadų ir nemanyti, kad „aš net to nežinau, ką žinau“, nes su tokiu nusistatymu toli nenuvažiuosi. Yra atsargos puskarininkių, kurie nežemina savęs, jie žino, kad turi iš kariuomenės išsinešę nemaža naudingų žinių, ir stengiasi dabar tas žinias pagilinti. Jie žino, kad jie puskarininkiai, todėl stengiasi būti drąsūs, savo vardo ir iniciatyvos nežeminti, bet naujomis žiniomis dar labiau juos sustiprinti.

Šių puskarininkių pėdomis turėtų eiti ir visi kiti atsarginiai.

Teko pastebėti, kad daug atsargos puskarininkių labai varžosi, išėję prieš rikiuotę, komanduoti arba ką nors aiškinti eiliniams. Gerai, kad dešinioji ranka užimta, nes joje turi būti laikomas šautuvas, bet kairioji ranka, išėjus puskarininkui bei grandiniui prieš rikiuotę, pradeda graibstyti Dievas žino kur. Kojos taip pat pradeda šokinėti kažkokius laukinius džimi. Užmirštama, kad kiekvienas viršininkas, stovėdamas prieš rikiuotę, jei tik kariai rikiuotėje stovi ramiai, turi taip pat **tik ramiai stovėti.**

Būdami kautynių rikiuotėje net geri atsargos puskarininkiai dažnai užmiršta, kad ir čia yra komandos ir kad visi įsakymai ir nurodymai turi būti perduoti valdiniam ne paprasto pasikalbėjimo forma, bet komandomis. Pirmiausia todėl, kad tokiu būdu perduoti įsakymas yra daug lengviau, patogiau ir greičiau, be to dar ir todėl, kad rikiuotėje negali būti jokių pasikalbėjimų, bet tik komandos.

Teko pastebėti, kad beveik visada, jei tik būrio vadas dėl kokių nors priežasčių nepaaiškina visiems būrio kareiviams būriui duoto uždavinio, bet pašaukia skyrininkus — atsargos puskarininkius ir jiems duoda įsakymus, kartu jiems paaiškindamas ir būrio uždavinį, tai šie, grįžę prie savų kautynių skyrių, tuoj duoda reikalingų nurodymų, bet užmiršta pasakyti, ko siekia visas būrys ar kuopa. Dėl to kareiviai eina, kur jiems įsakyta, daro perbėgimus, šaudo, šliaužia, bet kodėl jie tai daro, ko jie siekia, koks jų uždavinys — nežino. Iš tokių pratimų kareiviai jokios naudos neturi, o kautynėse savo uždavinio nežinodamas gali net geriausią aukštesnio vado planą bei sumanymą paversti niekais. Į šį reikalą turi kreipti ypatingo dėmesio visi, be išimties, karininkai ir puskarininkiai.

Ką nors aiškinant kareiviams, nereikia užmiršti šių kelių pastabų:

1) Jei nori ką aiškinti, tai iš pradžių pats pagalvok ir pasirenk; visą aiškinimą iš anksto suskirs-

tyk dalimis, sudaryk sau planą ir tik po to pradėk aiškinti kitiems.

2) Atsimink, kad tarp mokymo ir kartojimo yra didelis skirtumas: mokydamas turi pats mokiniams aiškinti, o kartodamas turi juos klausinėti ir tik neiškius klausimus pakartotinai paaiškinti arba naujomis žiniomis papildyti. Atsarginių darbas poligone daugiausia susiduria kaip tik su kartojimu.

3) Jei tenka ilgai aiškinti, stenkis karts nuo karto vieną kitą klausimą paklausti, kad tuo būdu galėtum patikrinti jų dėmesį ir išvengtum nuobodumo.

4) Jei nori klausinėti, tai iš pradžių pasakyk klausimą, o po to vieną iš klausytojų iššauk ir pareikalauk, kad jis atsakytų. Padarysi klaidingai, jei iš pradžių iššauksi kareivį, o po to pasiklausi — turi būti atvirkščiai.

5) Niekad nedaryk tokių klausimų, į kuriuos galima atsakyti tik vienu žodžiu — „taip“ arba „ne“.

6) Niekad nereikalauk, kad mokiniai baigtų sakyti tavo pradėtą sakinį.

Noriu pažymėti dar vieną ydą, su kuria kovoja kariuomenėje ir į kurią turėtų atkreipti ypatingo dėmesio atsargos puskarininkiai. Tai yra nerangumas, ištižimas, apsnūdimas. Jei atsargos puskarininkis, savo valdžioje turėdamas grūdį, kautynių skyrių arba būrį, bus nerangus, ištižęs, tai tuo pat jis apkrės ir savo kareivius, nes mokinius ir valdinius visada daugiau veikia mokytojų ir viršininkų pavyzdžiai, negu jų žodžiai. Tad, puskarininkiai, nebūkite apsnūde, bet būkite žvalūs, linksmi, energingi, drausmingi vyrai, nes kiekvienas būtinos tarnybos ar atsargos puskarininkis tik toks ir turėtų būti.

Atsargos puskarininkiai, atvykę į poligoną, neturėtų pasitenkinti tik tuo, kas iš jų reikalaujama, bet patys turi pasistengti pakartoti karo statusus, pasiskaityti vieną kitą knygutę apie pėstininkų mokymą („Pėstininkų mokymas“, pulk. Urbono — „Vieninis kareivio mokymas“, pulk. ltn. Žutautė — „Kautynių pratimai eiliniui, grandžiai ir skyriui“). Šias knygutes puskarininkiai galėtų gauti pasiskolinti pasiskaityti; dar geriau būtų, jei jie vieną, kitą statutą arba

Kai buvau karys

Kada žingsnį tvirtą dėjau,
Kupinas kilnių jausmų,
Kada dieną-naktį aš budėjau
Eilėse žvalių karių;

Kada kardą numylėtą
Švaisčiau saulės spinduliuos,
Ir žirgelį apdainuotą
Ganiau žydinčiuos laukuos;

Kai gegužės puikų rytą
Dainą traukdavom visi,
Girias, klonius garsai vystė,
Nuaidėdami toli, —

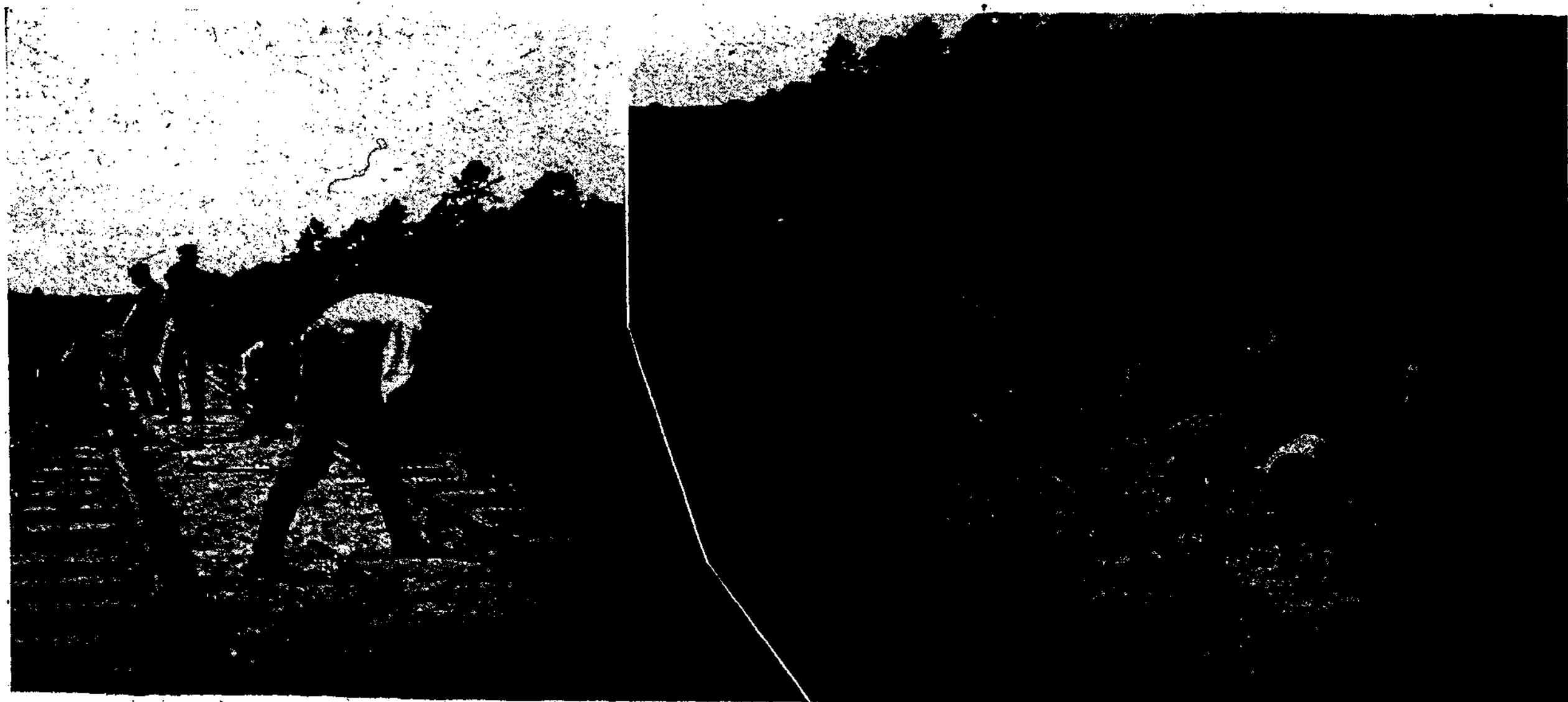
Tada veide nuliūdimo
Žymės nyko paslapčia,
Vargo kieto — geležinio
Siaubas nekrėtė manęs.

Atsarginis Skersgalva

knygutę įsigytų nuosavybėn, nes jie kiekvienam puskarininkui labai reikalingi, o pirkti labai pigūs.

Atsargos puskarininkiai ir grandiniai turėtų rimtai pagalvoti ir gerai suprasti savo labai atsakingą darbą karo metu. Juk jiems bus duota vadovauti būriui, kautynių skyriui, grandžiai, t. y. po kelioliką ar net keliasdešimt žmonių, ir tų žmonių gyvybė iš dalies bus pavesta atsargos puskarininkiams, nes karininkų ir liktinių puskarininkų niekad neužteks, kad jie galėtų betarpiškai vadovauti atskiriems kautynių skyriams. Atsargos puskarininkis turi giliai suprasti, kad jam nevalia žaisti savo valdinių gyvybėmis. Jis galės būti ramus tik tada, kai bus tikras, kad savo pareigoms kautynėse prisirengęs taip, kaip to reikalauja aukštasis puskarininkio pašaukimas. Tik su tokiomis mintimis ir tokiu pasiryžimu turi eiti kiekvienas atsargos puskarininkis į poligoną, ir, tomis mintimis vadovaudamasis, dirbti poligone.

Plk. ltn. St. Raštikis

Geležinkelių kuopos mokymo poligone šių metų darbai

Kavalerijos uždaviniai

(tęsinys iš „Kario“ 28 nr.)

4. Gynamieji veiksmai

Kuomet mūsų pėstininkai bus priversti gintis, aktyviai gintis (vienoje vietoje ginasi, kitoje puola) teks ir kavalerijai. Pėstininkams besiginant, kavalerija gali būti panaudota:

- Kaip judrus pėstininkų rezervas, kuris yra aukštesniosios vadovybės žinioje,
- pėstininkų sparnų apsaugai,
- priešo sparnų ir užpakalio puolimui ir
- iš dalies ryšiams.

Pėstininkams besiginant, visokiais kritiškais atvejais, kai fronto dalis atsiduria pavojuje, arba kai priešui pasisekė staigiu ir netikėtu puolimu parblokti mūsų dalys ir greit slinkti pirmyn, vadovybė griebiasi judraus rezervo — kavalerijos, kuri vienintelė, savo ypatybių dėka, gali laiku atvykti į pavojingą vietą.

Visos kitos ginklų rūšys, kurios siunčiamos iš krašto gilumos, kad sustabdytų priešą slinkimą, kaip tai: pėstininkai automobiliuose, pėstininkai, vežami geležinkeliais, artilerijos rezervai, traukiami arkliais ar motorais, tankai, automobilių voros su karo reikmenimis — šiuo atveju turi nusileisti kavalerijai, kuri tik viena tinkamai pasiruošusi šį uždavinį atlikti ir gali jį atlikti.

Tokiais atvejais kavalerija atsisako nuo geležinkelių, bet raitų rikiuotėje greit slenka mažais lauko keliais, užleisdama plentus ir vieškelius kitoms ginklų rūšims ir techniškos priemonės judėti. Teisybė, kad kavalerija žygiuoja tik 7—8 km greičiu per valandą, kas, be abejo, nėra greičio rekordas mūsų laikais, bet užtat kavalerija žygiuoja nuolat, be didesnių pertraukų, dieną ir naktį, nepaisydama oro sąlygų ir tereno ypatybių. Galutinai ji pasieks kautynių lauką su visomis savo pagelbinėmis priemonėmis, pati apsisaugodama ir pati vienkart žvalgydama.

Turėdama priešaky žvalgomąsias savo dalis, kavalerija ateis į pavojingą vietą, surinkusi daug žinių apie fronto būseną ir priešą, todėl kavalerijos viršininkui bus gan lengva spręsti, ką šiuo atveju kavalerija turi veikti: pulti, gintis ar, stabdant priešą, lėtai trauktis.

Čia gali būti keli atsitikimai. Trumpai panagrinėkim juos:

- Kavalerija gali atvykti į pavojingą vietą ir rasti savuosius pėstininkus išblaškytus ir besitraukiančius. Šiuo atveju, artėdama į kautynių lauką, kavalerija turi surinkti išblaškytus pėstininkus, sugrupuoti juos, sudaryti kautynių vienetus ir kartu su savim stumti juos pirmyn. Savo vyriausiomis jėgomis turi staigiai, netikėtai, energingai, savo ruožtu, pulti priešą, surinktąsias pėstininkams padedant, kad nustumtų jį arba nors sulaikytų-sustabdytų jo puolimą — pasisekimo išnaudojimą. Toliau, kavalerija turi atstatyti ryšius su kaimynais ir, paėmus savo žinion visus pavojingose vietoje esančius (surinktus) pėstininkus, arba pulti priešą, arba gintis ir

laukti, kol atvyks iš užpakalio naujos pėstininkų dalys.

- Kavalerija gali atvykti į pavojingą fronto dalį, kuomet pėstininkai dar laikosi, bet jų jėgos taip išsemtos, kad jie toliau gintis jau nebegali, ir frontas įlenktas — gresia prasilaužimas.

Šiuo atveju kavalerija, pirmų pirmiausia, turi surinkti savo jėgas tose fronto įlenkimo vietose, kurioms gresia pralaužimas; ji turi pavartoti visas galimas priemones, kad įlinkimas neišsiplėstų dešinėn ir kairėn, tvarko pėstininkų dalių pasitraukimą, užimdama tam tikras vietas, pakeičia pirmos linijos pėstininkus, paruošia kontrataką į numatomas fronto pralaužimo vietas ir, galų gale, prisijungia prie kariuomenės vietoje, kurio atsparumas pradeda svyruoti.

- Kavalerijai pavedama ginti pavojuje atsidūrusį pėstininkų sparną.

Šiuo atveju kavalerija turi užtikrinti kariuomenės vadui laiką ir plotą laisvai panaudoti turimas priemones; kavalerijos uždavinio visas svarbumas žvalgyti — tiekti žinių apie priešą ir siuntinėti apsaugą pavojingose kryptyse.

Kad žvalgomosios dalys nebūtų sustabdytos, o apsaugos dalys priešą nuvytos, kavalerijos branduolys eina žvalgomųjų dalių užpakalyje ir reikiant nustumia smulkesnes priešos dalis, besiskverbiančias į pėstininkų sparną, arba, priešui puolant didesnėmis jėgomis, stabdo jį, vedama stabdomąsias kautynes, tuo būdu kariuomenės vadas laimi laiką. Trumpai tariant, kavalerija, panaudota ginti pavojingame sparne, turi žvalgyti, saugoti ir kautis.

5. Kitų ginklų rūšių apsauga

Pėstininkams besiruošiant į žygį, kavalerija esti priedangoje, reiškia, tuo pat kavalerija juos jau saugo. Pėstininkams artėjant priešą link (žygis), kavalerija žvalgo jų priešakyje, o žvalgymas — irgi savotiška apsauga. Be to, mažesnis pėstininkų padalinis, kaip pav., pėstininkų pulko raitų žvalgų būrys, kartais betarpiškai saugo pėst. pulką, žygiuodamas pėstininkų priešakyje ar sparne nedideliame nuo pėstininkų atstume. Bet apie tai smulkiau bus vėliau.

Ateities karuose labai dažnai bus vartojamas pėstininkų ir artilerijos (ir kitų) pervežimas automobiliais. Kadangi taip vežami pėstininkai negali savęs apsaugoti nuo netikėto priešą puolimo, tad juos saugos kavalerija. Kaip matome, kavalerija ir čia turi apščiiai darbo.

6. Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas

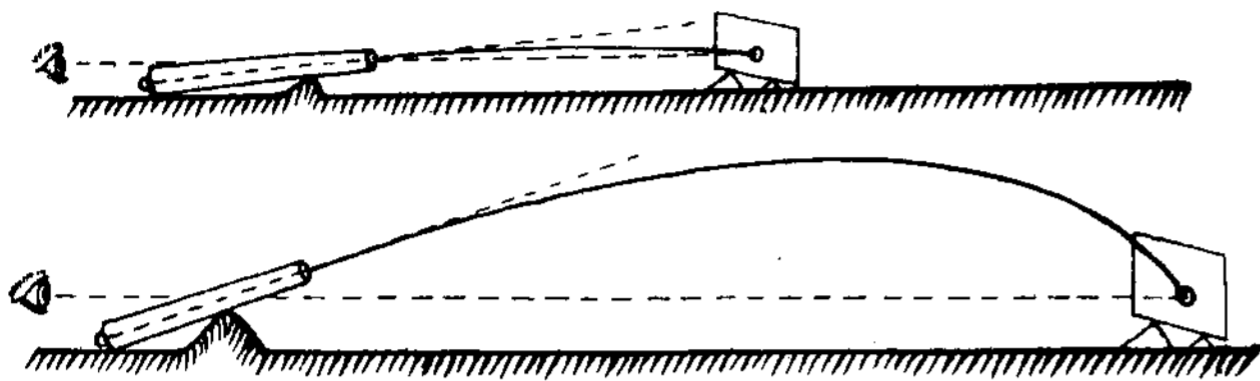
Pasisekimo išnaudojimas tai paskutinis kavalerijos uždavinys kautynėse. Kautynių tikslas visuomet vienas ir tas pats: nugalėti priešą, kad pareikštumėm jam savo valią.

Nugalėti — tai dar nereikia galutinai laimėti kautynes, t. y., priversti priešą apleisti, atiduoti

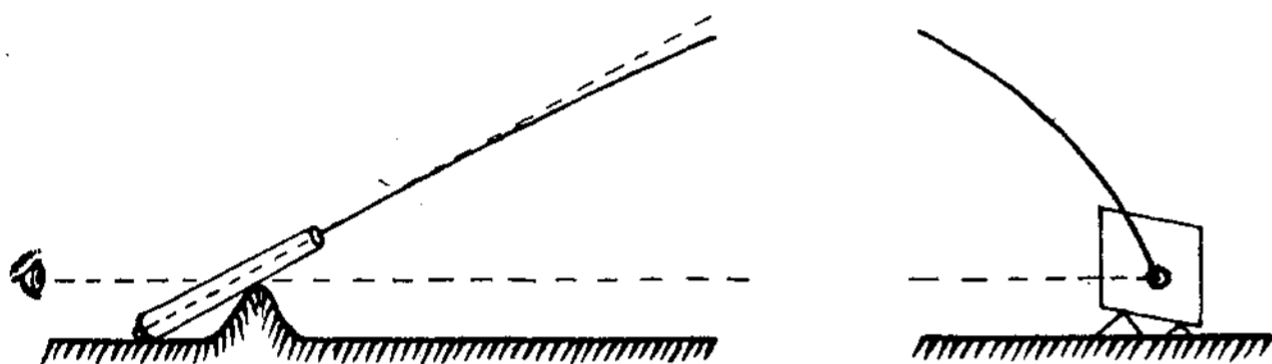

vadinamas taikiklio kampu. Kuo didesnis atstumas tarp šaudančio ginklo ir taikinio, tuo didesnis bus taikiklio kampas, žinoma, tik jei sviedinio lėkimo greitis bus pastovus (nepakitės).

Paveiksle 5 parodyta, kokia linija vadinama taikymo linija ir koks kampas vadinamas taikiklio kampu, o pav. 6 ir 7 matyti, kaip auga pakilos kampas, didėjant atstumui. Jei sviedinio lėkimo greitis pastovus, o taikiklio kampas didinamas, sviedinio trajektorija darosi daug riestesnė, ir pats sviedinys lėk-

Pav. 6.

Pav. 7.

damas aukščiau pakyla nuo žemės paviršiaus (pav. 6. ir 7.).

Artilerija šaudo į tolimus taikinius, esančius keleto, kartais net keliolikos arba kelių dešimtų kilometrų atstume. Savaiame aišku, kad, šaudant tokiuose dideliuose atstumuose, taikiklio kampas turi būti gan didelis. Jei taikiklio kampas didelis, lėkdamas sviedinys labai aukštai pakyla nuo žemės paviršiaus ir gali perlėkti netrukdomas per bet kurio aukščio uždangas. Juk pasitaikančios mūsų krašte vietos uždangos yra keleto, kai kada net keliolikos metrų aukščio, o sviedinys, didesniuose atstumuose šaudant, pakyla keletą šimtų metrų nuo žemės paviršiaus. Tiesa, didelės reikšmės turi uždangos nuotolis nuo šaudančio pabūklo, bet to klausimo šį kartą nenagrinėsime, jį vėliau paliesim, kai „Kario“ skaitytojai bus daugiau susipažinę su artilerijos ginklo savybėmis. Kaip matote, uždangos nė kiek nekliudo šaudyti į tolimus taikinius, ir sviediniui permesti per uždangą nereikia imtis kokių nors ypatingų priemonių. Tai įvyksta savaiame dėl šaunamojo ginklo savybių. Uždangos tik padeda mums, paslėpdamos mūsų šaudantį ginklą nuo priešo sekėjo akių. Bet jei priešas nemato mūsų šaudančio pabūklo, tai aišku, kad ir mes, būdami prie šaudančio pabūklo, nematysime priešo, tikriau sakant, nematysime šaudomojo taikinio, kuris prieš mūsų pusėj.

Kyla klausimas, kaip nukreipti pabūklas į taikinį, kaip surasti tinkamas pakilos kampas, kad sviedinys nenulėktų per daug toli arba per daug arti, o kristų ties pat taikiniu? Jei nuo šaudančio pabūklo nematyti taikinio, tai toks pabūklas turi turėti savo „akis“, kur nors tokioj vietoj, iš kurios gerai matomas šaudomasis taikiny. Ta vieta, tos savotiškos šaudančio pabūklo „akys“, vadinamos artilerijos sekimo punktu. Sekimo punktai parenkami aukštesnėse vietose, dažniausiai aukštumėlėse, kai kada medžiai - trobesiai, kurios nelabai toli nuo priešo ir iš kur gerai ma-

Likit, žaliosios ganyklos

Likit, žaliosios ganyklos,
Lauko naktys tylios, ramios.
Paskutinis mums čia rytas,
Mus vadina kitas kelias.

Jau paliekam tylius kaimus —
Po ganyklų margas pievas
Neskambės kareivių dainos,
Nebežvengs raitųjų bėriai.

Likit, jaunosios mergelės,
Jūsų raiteliai išjoja.
Šiandien skiriam mūsų kelias,
Nebegrįšiu, mylimoji!...

Mes ganyklas prisiminę,
Prisiminsime tuos kaimus,
Kur mergelę gal pamilom,
Kur linksmi dienas praleidom.

Stasys Daunys

Saulei tekant Gavėnavičiaus foto

tyti skirtas artilerijai šaudyti taikiny. Kai kada vietos sąlygos verčia turėti artilerijos padaliniui du arba net daugiau sekimo punktų. Tada vieną jų vadinama pagrindiniu, o kitus pagalbiniais. Pagrindiniame sekimo punkte visuomet būna karininkas, kuris vadovauja šaudančių pabūklų ugniai. Kad galima būtų tinkamai vadovauti artilerijos ugniai reikia, kad tarp sekimo punkto ir vietos, kur stovi šaudantieji pabūklai (ta vieta vadinama artilerijos pozicija), būtų nuolatinis, patikimas ryšys. Jei ryšys tarp sekimo punkto ir artilerijos pozicijos nutrūksta, tai šaudą pabūklai bus priversti nutilti, kol vėl bus ryšys, nes šaudyti su „užrištomis akimis“ neįmanoma. Tiesa, galima apskaičiuoti šaudymo duomenis, turint gerą, stambaus mastelio žemėlapi, ir šaudyti visai nematant taikinio, bet toks artilerijos šaudymas mažai tepadarys priešui medžiaginių nuostolių, jei bent paveiks jį moraliskai, numuš jo pakilusią nuotaiką. P. B.

Tankai „kautynėse“ ties Rukla

Tankų reikšmė kautynėse labai didelė. Tvirtinama, kad moderniškajam technikiniam ateities kare, greta lėktuvo, tankas užimsias svarbiausią vietą. Dėl to šiame rašinyje aš ir norėjau pažymėti mūsų tankų kautynes Gaižiūnų poligone „didžiajame mūšyje“, įvykusiam VII. 4 d.

Jau sekmadienį, VII. 2 d., buvo justai besiantanti audra. Kažkoks nervingumas, rūpestingas tvarkymasis, atidus pasiruošimas buvo galima pastebėti visose stovyklose. Tai truko ligi liepos 4 d. pietų. Ligi to laiko visos dalys suskubo užimti savas pozicijas, reikiama įsitvirtinti ir užsimaskuoti.

Ore pasigirsta propelerio maršai. Erdvėje skraido metalo paukščiai, pasipuošę raudonomis ir mėlynomis juostomis. Staiga suskardena trimitai (ženklas pradėti kautynes). Sugriaudžia patrankos, sutarška kulkosvaidžiai. Iš savo slėptuvės išvažiuoja tankai ir, keldami kurtinantį triukšmą, veržiasi kautis. Jie rikiuojasi ir greitai artėja į raudonųjų apkasus. Stipri kulkosvaidžių ugnis stengiasi sulaikyti šias judančias tvirtoves, bet 7 mm šarvai nepramušami. Nepajėg-

Tankų būrys poligone
Smolensko foto

dami atsispirti prieš smarkų puolimą, raudonieji traukiasi. Įkandin tankų slenka pėstininkų voros, taiklia kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi „skina“ pakeltus „priešus“. Tankų bokšteliai sukiojasi į visus keturius šonus, ir kulkosvaidžiai atskirom papliupom kelia iš apkasų „raudonuosius“. Artilerijos baubimas didėja. Ties galvomis propeleriai dar pikčiau staugia ir stengias surasti silpnąsias puolėjų ir puolamųjų vietas. Kulkosvaidžių „daina“ nenutrūksta.

Raudonieji vis traukiasi, tankai, nuostabiu vikrumu išsilenkdami gilių blindaužų, „vilkaduobių“, klasčių krūmelių, be pasigailėjimo ardo vielų užtvaras ir, jokių kliūčių nesulaikomi, veržiasi į priešų apkasus ir čia šeiminkauja. Jais prisidengę slenka pėstininkai. Užimamos vis naujos pozicijos. Tuoj matyti, kad šie „plieniniai slibinai“, ginkluoti kulkosvaidžiais, ne tik fiziškai, bet ir morališkai veikia užpultuosius.

Kautynės pačiame įkarštyje. Vienam fronte smarki kova. Ir... staiga trimitas nukerta visą triukšmą. Nutyla kulkosvaidžiai. Išimami šoviniai iš šautuvų. Patrankos nutraukia savo dejavimą. Lėktuvai išnyksta iš Gaižiūnų padangės. Ryšininkai, susipainioję savo kabeliuose, mėgina susitvarkyti. Tik

Budrumas sargyboje

Kariuomenėj neretai pasitaiko girdėti senų kareivių pasakojimų jauniems, kaip jie sargyboje stovėjo arba kareivinėse budėjo. Kartais toks pasakotojas pasigiria, kad jis, stovėdamas sargyboje, buvo užmigęs, ar net pasitraukęs nuo saugojamos vietos, ir tik pajutęs ateinantį viršininką patikrinti sargybos, laiku spėjo atbusti ar į saugojamą vietą sugrįžti. Tuo pasirodo jie „dideliais gudruoliais“ esą, kad mokėjo net savo viršininkus apgauti.

Tokie pasakojimai ar pasigyrimai gali neigiamai paveikti į jaunuosius kareivius. Kai kuriems jų gali atrodyti, kad sargyba yra lyg poilsio vieta, kurioje galima snausti arba net užmigti. Juk ten retai kas užtiks, nes jų vyresnieji draugai taip pasakoja.

Čia būtų pravartu kiekvienam kariui atsiminti, kad sargyba yra svarbus uždavinys. Ji lyg kokio šventa vieta, kurią karys, visą savo budrumą sutelkęs, turi atidžiai saugoti. Juk stovėdamas sargyboje prie sandėlio sargybinis turi žinoti, kad jis saugo ne taip sau paprastą savo daiktėlį, bet visos mūsų tautos turtą, kuris jam laikinai yra skirtas saugoti. Juk per sargybinio neatidumą (o ypač jam užmigus) mūsų krašto priešai gali pasikėsinti į saugomą sandėlį, jį padegti ar išsprogdinti. Kiek tada būtų žalos mūsų nedidelei valstybei ir net jos laisvei, kurios apsaugai buvo sukrauti ginklai ir kita reikalinga medžiaga (nekalbant jau apie tai, — koks likimas lauktų tokio neatidaus sargybinio). Taip pasielgęs karys būtų lygus savo krašto išdavikui, kuris, vietoj jam paskirto saugoti sandėlio (kur sukrauti ginklai — mūsų nepriklausomybės laidas), savo neatidumu leistų priešui juos sunaikinti.

Taip pat ir prie kalėjimų, kur laikomi įvairūs nusikaltėliai, arba ir prie kitų vietų budint, sargybos pareiga reikalauja iš kario didelio budrumo. Juk nežinai, kada vidaus priešas gali pasikėsinti prieš tavo saugomą turtą ar kt. Tai gali labai daug kainuoti: ne vien nebudraus sargybinio gyvybe, bet ir daugelio kitų. Karų aprašymuose nemaža randame aprašytų įvykių, kur dėl sargybos nebudrumo (ar jai užmigus) pavykdavo puolantiesiems slaptai užpulti savo priešą ir jam didelių nuostolių padaryti. Pagaliau, argi čia jau toks didelis sunkumas, kad išėjęs į sargybą porai valandų, tuojau pasiduotų snauduliui arba miegui. Tik prisiminęs, kad esi karys, o ne lepšė, turi nugalėti snaudulį, jeigu kartais jis ir listų.

Senieji kareiviai turėtų liautis pasakoje jaun. kareiviams apie savo „pavyzdingai“ atliktas pareigas sargyboje ar tarnyboje. Vietoj šito, jie turėtų paaiškinti kaip sąžiningai ir atidžiai karys turi atlikti jam pavestas pareigas.

Ats. M-kas

tankai dar šliaužioja po apkasus, dar ieško pasislėpusių „raudonųjų“ ir stengiasi juos pakelti. Jie kovoja, nors ir paskelbtos paliaubos, nes negirdėjo trimito (tankistai kautynių metu negirdi nė patrankų šaudant).

Inscenizuotas karas Gaižiūnų poligone nebent tuoskyrėsi nuo tikrojo, kad čia nebuvo užmuštųjų ir nedejavo sužeistieji. Žinovų nuomone, tankai duotą uždavinį atliko.

K. Jurg.

Dėl naujojo likt. puskarinink. taup.-skol. kasų projekto

Liktinių puskarininkų taupomų - skolinamų kasų valdybos gavo kasų taisyklių pakeitimo projektą, pagal kurį numatoma pakeisti keliolika taisyklių punktų. Svarbesnieji, pakeitimai yra šie: sumažinami procentai už indėlius ir paskolas, nustatomas didesnis atlyginimas kasos sekretoriui, sumažinamos privalomų mėnesinių indėlių sumos ir gerokai padidinamos paskolų normos.

Kai kuriuos kasų taisyklių punktus reikia keisti, bet mažinti privalomų indėlių sumas ir didinti paskolų normas nereikėtų.

Taupom.-skolinam. kasos įsteigtos tam, kad liktiniai puskarininkiai ir civil. tarnautojai, tarnaudami kariuomenėje, šiek tiek susitaupyti ir, paleisti iš kariuomenės, kol suras kitą pragyvenimo šaltinį, turėtų iš ko gyventi.

Mokant dabartines indėlių normas, liktinis vyr. puskarininkis per 10 metų sutaupys apie 1000 litų, viršila — kiek daugiau, bet jei indėlius 3—4 litais sumažinti, tai per tą patį laiką susitaupys jau žymiai mažiau, o tie keli litai, gaunant juos kas mėnuo, puskarininkio biudžete jokios reikšmės neturės. Išėjus iš tarnybos, kiekvienas sutaupyta litas bus labai maloni parama.

Kai kurių kasų nariai ir dabar patys moka kas mėnuo didesnius indėlius negu taisyklių nustatyta, todėl aišku, kad dabartinės indėlių sumos nėra per didelės ir jų mažinti nereikia.

Paskolų normų didinti taip pat nereikia, nes jos ir dabar yra nemažos. Kasų tikslas, kad nariai taupyti, bet, iš tikrųjų, nevisai taip yra. Jei nariai būtų taupę, tai kasos turėtų laisvų pinigų, o daugumoje kasų jų nėra — visi išskolinti. Tas rodo, kad dauguma narių ne tik nieko nesusitaupė, bet dar išiskolino. Todėl dažnai esti, kad puskarininkį paleidus iš tarnybos, kasoj esančių jo indėlių neužtenka skolai padengti ir trūkumus turi padengti likusieji kasos nariai.

Keičiant kasų taisykles reikėtų net šiek tiek suvaržyti paskolų išdavimą, būtent: nariai, prašydami paskolų (per 200 litų), savo prašymus, su tiksliais nurodymais kokiam reikalui paskolą sunaudos, turėtų įteikti kuopų (baterijų, eskadronų ir pan.) vadams, kurie radę, kad paskolos tikslas pateisinamas, tuos prašymus su savo pastabomis perduotų kasų valdyboms, o jei paskola prašoma be reikalo — prašymą gražintų. Taip sutvarkius paskolų išdavimą, mėgėjų skaičius be didelio reikalo skolintis žymiai sumažėtų.

Gal reikėtų nustatyti, kad senesnieji kasų nariai, esant ypatingam reikalui, k. a.: vedybos, šeimos nario liga, nekilnojamo turto įsigijimas ir t. t., galėtų, dalies vadui leidus, gauti ir didesnes paskolas, bet tiek, kiek turi kasoje indėlių, pridėjus vieno dvejų mėnesių gaunamos algos sumą. Bet be suvaržymų didinti paskolų normų nereikia, nes didesnis išiskolinimas neleidžia taupyti, o taupyti ir neįsiskolinti ragina mus aukštieji mūsų viršininkai (1933 m. įsak. kariuomenei Nr. 31-a).

Vargutis

Feljetonas

„Šnipė“

Eilinis Pabira turėjo tokią „seselę“, su kuria jam labai miela būdavo laikas praleisti. Tačiau jis, vyras, labai tvirtas: į patikrinimą visuomet spėdavo. Tačiau ir jam su sakyta „sesele“ atsitiko nemalonumas. Tik nemanykit, kad dėl nusikaltimo statutams, ne — dėl per didelio jų gerbimo.

Čiulbėdavo Pabira savo „seselei“ visokius žodelius. Ir ji nesigailėdavo jam burnos atverti. Ji vis mėgdavo klausinėti:

— Kaip ten kariuomenėj? Smagu gyventi?

— Ar pietūs gardūs?

— Ar pataikai į taikinį?

— Kada atsitarnausi?

Pabira noromis atsakinėjo. Tik klakt ant paskutinio atsakymo ir užspringo. Ėmė galvoti.

— „O kodėl ji taip teiraujasi apie kariškus dalykus?! Šnipė! Meilinas, kaip katė, o velnią mano!“

Pabira kariuomenės įsakymus už viską aukščiau siai laikė, todėl nutarė, nežiūrėdamas savo jausmų, tuojau ją įduoti karo vadovybei.

— Tai gal eitume pasivaikščioti? — jis pasiūlė. Ji sutiko. Pabira eidamas galvoja, kaip čia ją nuvilio ti pas viršilą. Reikėtų būtinai šį paukštelį ištardyti.

— Štai čia mano kambarys. Ten prie kampo, kur du langai. Gal užeisim?

Ji iš karto mėgino atsikalbinėti, bet paskui sutiko. O Pabira ją atvedė tiesiai pas viršilą. Papasakojo skaudančia širdim visą jos nusikaltimą...

Laukan Pabira išėjo tik už gero pusvalandžio. Visas raudonas, kaip kalakutas.

O viršila, išleisdamas Pabiros žvaigždę, tarė:

— Dovanokit, panele, už tą tardymą. Jis linkęs per greit įtarinėti.

O Pabirai tarė:

— Tu, vyruti, per greit įtarinėji. Mergina norėjo sužinoti, kaip jos jaunikis gyvena, o jis ją šnipe palaikė.

Nuo šio laiko, kai ji Pabirą sutikdavo mieste, visai nususukdavo. Lyg nepažindama.

Bet dar ne viskas!

Gauna vieną kartą Pabira laišką. Žiūri ir netiki: rašo ji, toji „šnipė“. Kviečia užėiti, turinti daug ką pasakyti.

Jis nuėjo. Perdaug gailėjosi jos netekęs, kad dabar nenuėitų.

Kai tik įžengė į jos namus, ji tuoj Pabirai ant kaklo.

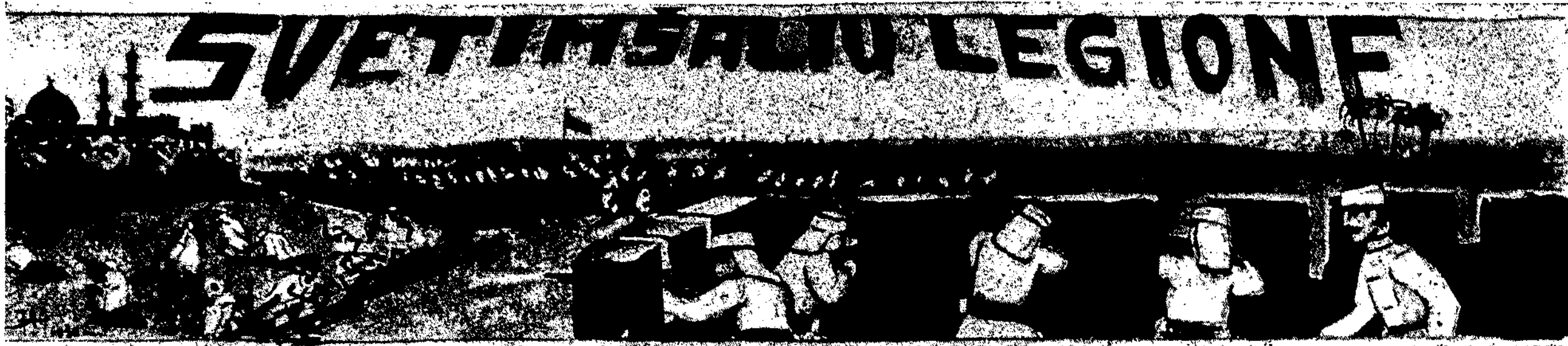
— Ak, atėjai. Geras!

Pabirai nei šis, nei tas. Jis nieko nesupranta.

— Žinai, mylimasis, šiandien skaičiau „Karių“. Žinai, tą jūsų laikraštį. Ten rašo, kad kareivis turi būti labai atsargus su visais pašaliniais asmenimis, ypač su moterimis, kad neišduotų kokios svarbios kariškos paslapties. Be to, ten rašyta, kad jeigu kas perdaug ima domėtis kariškais dalykais, galima įtartį esant šnipu. Aš tik perskaičius tą straipsnį supratau, kodėl tu su manimi taip pasielgei. Dabar atsiprašau, kad ant tavęs buvau taip supykus. Iš tikrųjų, tu labai geras karys.

— Taip! — nusišypsojo ir Pabira. Jis buvo patenkintas.

Juoz. Gražulis

Išbuvę aštuonias dienas Gazelės stovykloje*), gavome įsakymą užimti Mesifre kaimą, įrengti ten atskirą pasipriešinimo mazgą ir žūt būt jį išlaikyti. Mūsų pajėgos nedidelės: batalionas iš trijų legionierių kuopų ir eskadronas kazokų - čerkesų.

28 kilometrai žygio dykumoje. Apkrauti sunkiomis kuprinėmis ir granatomis, einame, klimpdami iki riešo minkštame smėlyje, 40° karštyje, neužtikdami nei vieno medelio, nei vieno vandens lašo.

Esame pačiame sukilėlių teritorijos centre. Mesifre daro liūdno kaimo vaizdą; plokščiaistogiai namai netvarkingai sugrūsti aplink mahometonų tikybos maldos namą. Keletas vargingų to kaimo gyventojų, nespėjusių pabėgti, skersai žiūri į mus, ir mes greit įsitikinome, kad jie petis į petį dirba su sukilėliais, informuodami juos apie mūsų persigrupavimą ir mūsų dalių judesį.

Vandenį gabena mums iš labai toli kupranugarių transportas. Tai buvo biauriausias vanduo, kurį kada nors esu gėręs: jis buvo tirštas ir dvokiąs. Kai troškulys visiškai nukankina, mes filtruojame jį pro nosines ir nosinėje visada randame visokių kirminų ir kitokių nešvarumų.

Vos tik atėjome į kaimą, vos komanda „stok“, vėl pasigirdo tokia įkyrėjusi ir baisi komanda: „statyk mūro sienas“.

Šį sykį mes neaptveriam stovyklos viena bendra akmenis siena, bet rengiame 6 atskiras įtvirtintas stovyklas aplink kaimą ir vieną — kaimo viduryje. Stovyklos taip išdėstytos, kad sukilėlių atakos metu jos galėtų viena kitai padėti flankuojama ugnimi; kiekviena stovykla — postas ginamas dviejų būrių. Majoras ir bataliono štabas užėmė stiprų mūrinį namą ties maldos namais, tuo tarpu kavalerijos svetimšalių legiono eskadronas, beveik vien tik iš kazokų, lydįs mus, įsitvirtino pačiame kaime. Tuo būdu mes įrengiame 8 atskiras įtvirtintas stovyklas, kurių saugumu turėjo rūpintis kiekvienas atskirai. Kiekvienas gynėjas pro savo šaudymo angą saugo ir gina 5 metrų fronto. Spygliuotos vielos trūksta, todėl mes galime išraizgyti tik ploną vielų užtvarą ties šaudymo anga.

Kiek reikia jėgų ir ištvermės, kad aptvertum stovyklą akmenine siena! Karštis pasiužęs, vandens, išduodamo porcijomis, labai maža, jokio vėjelio, jokio šešelio, — palapinės tikras karščio ir troškulio pragaras. Vandens, apie kurį minėjau, per dieną duoda mums, kiekvienam, po 8 litrus, bet kadangi pusė jo eina į lauko virtuves, todėl tik keturi litrai telieka

mums gerti, nusiprausti ir skalbiniams skalbti. Jau nustojome barzdas skusti ir praustis. Iš tikrųjų, pusę vandens normos prarandame befiltruodami jį.

Su nenuskustomis barzdomis, ilgais plaukais, apdulkėję ir juodi po kiek laiko virstame baidyklėmis. Ore be perstogės skraido oro debesys, mes apdulkėję, nešvarūs, pilki, bet mūsų ginklai dabar, ištikimiausias ir už viso pasaulio auksą brangiausias daiktas, nuolat valomi, pertrinami ir tepami, blizga ir mirga saulėje.

Įrengę stovyklas, gauname įsakymą paruošti lėktuvams nutūpimo aikštelę. Reikia rankomis išplėsti išrauti visi akmenys, užkišti ir užtrambuoti visos duobės ir išlyginti didelis plotas. Nuogi, iki juosmens pajudavę, mes panašūs į viduramžio banditus ar jūrų piratus.

Iš stovyklos, tolimame kalnų horizonte, aiškiai matome sukilėlių apgultą Suejidos tvirtovę. Toli toli šviečias kalnuose tas punktas, kuris anksčiau atrodė man mažu šviesiu taškeliu, dabar virsta tvirtovė su aukštomis baltomis sienomis, kurių aukščiausiame punkte lengvai, vos matomai, didingai plevėsuoja trišpalvė prancūzų vėliava. Iš stovyklos ji mums atrodo didumo sulig nosine, tik per žiūroną galima matyti, kaip ji, savotiškai linksmi, drąsinamai plevėsuoja, tik plevėsuoja.

Su apgulta tvirtovė mes palaikome glaudų ryšį: dienos metu heliografo, nakties — optikos telegrafo aparatų pagalba.

Stovyklos įtvirtinimus dirbdami, nuolat sekame neramius tvirtovės signalizacijos ženklus. Ką reiškia tie neramūs, nervingi ženklai, mes, eiliniai, nežinome, bet tik gerai žinome, kad tvirtovė taip apgulta, jog iš jos nepastebėta negalėtų pasprukti nė žiurkė. Kepinančių saulės spindulių įkarštyje vaizduojamės, kad mūsų kovos draugams trūksta vandens, maisto, municijos, girdime miršančių ir sužeistų vaitojimus, laukinius, tvirtovę atakuojančių sukilėlių — druzų, riksmus. Protarpiais tvirtovė signalizacijos ženklų dėka mums siunčia pavojaus signalą, griebiamės ginklų. Labai dažnai iš Gazelės stovyklos pusės ties mūsų galvomis perskrenda bombardavimo lėktuvai apsiaustos tvirtovės link. Sekame ir matome, kaip po kiek laiko miestas ir fortai dingsta iš mūsų akių dulkių ir dūmų milžiniškuose stulpuose; jaučiame lyg ir lengvutį žemės drebėjimą, girdime tolimą duslų trėnksmą. Aviacijos bombos atliko savo darbą.

Įtvirtinę stovyklas, kitą dieną atliekame pirmą žvalgymą. Stovyklos priešakyje, nedidelės aukštos pašlaitėje, riogso aviacijos suardyto druzų kaimo likučiai. Žvalgomoji grupė turi pasiekti šį kaimą ir sekti sukilėlių judesius mūsų stovyklos ir tvirtovės kryptimis. Žvalgomąją grupę sudaro 19-ta kuopa ir kazokų-čerkesų eskadronas; mūsų kuopa ir dar kita liko stovyklos apsaugai.

*) 1925 m. Afrikoje, Prancūzų kolonijose, sukilo arabai, vadovaujami Abd-El-Krimo. Čia paduodami keli to žiauriausios karo atsiminimai, kuriuos parašė dalyvis, Amerikos pilietis. *Vertėjo pastaba.*

Žvalgomoji grupė peržengė aukštumos keterą, ir dingo iš mūsų akių, bet greit užgirdome smarkų lengvųjų kulkosvaidžių ir karabinų tratėjimą, paskui viskas nutilo. Su plakančiomis širdimis laukiame, kas bus toliau; po kiek laiko žvalgomoji grupė grįžo, gabendama daug sužeistų ir vieno puskarininkio lavoną, permestą skersai balno. Žvalgyba susidūrė su daug gausingesniu priešiu, ir darbas buvo gana karštas. Leitenantas, žvalgomosios grupės vadas, savo laiku pasitraukė ir nesidavė priešui, kad apsuptų ir sunaikintų žvalgomąją grupę. Puskarininkis buvo nukautas raitas: kulka pataikė jam tiesiai į kaktą. Laidojame čia pat, ties mūsų stovyklos siena, uždėdami ant mažo kryželio jo šalną.

Šis mažas atsitikimas verčia mus manyti, kad tai ne juokai, kad čia iš tikrųjų tikras karas. Sargybos ir slapukai trigubai sustiprinti, kulkosvaidininkai miega ties savo kulkosvaidžiais. Aš, kaip ir kiti eiliniai legionieriai-šauliai, apkabinęs šautuvą ir apsikrovęs granatomis, miegu mano šaudymo angos apačioje.

Sukilėliai nepaprastai drąsūs ir gudrūs. Tiek jie drąsūs, kad nakties metu, kaip gyvatės, aplenkia tankų sargybinių ir slapukų ratą, išliaužia į patį stovyklos centrą, kaip avinus, paskerdžia miegančius kareivius ir vėl nematomi dingsta, nepamiršę pasiimti šautuvų, šovinių ir granatų. Todėl mums neužtenka miegoti tik „viena“ akimi ir stipriai laikyti suspaustą šautuvą rankose, mes tikra to žodžio prasme, gulime ant savo kulkosvaidžių, šautuvų ir granatų krūvų.

Ant greitųjų sudėtų iš palaidų akmenų stovyklos sienų viduryje randasi apie 60 kovotojų, t. y. 2 šaulių būriai ir 2 sunk. kulkosvaidžiai; panašiai ir kitose stovyklose. Kaime bataliono vadas ir štabas stipriai užsibarikadavo mūriniame name ir aptvėrė jį spygliuota viela. Kavalerija turi savo atskirą įtvirtintą punktą. Visose stovyklose viso labo ne daugiau kaip šeši šimtai kovotojų.

Trečią valandą naktį puskarininkis, tikrinąs sargybas, užgirdo lyg ir akmens ritimąsi nuo šlaito stovyklos kryptimi. Priglaudęs ausį prie žemės klauso ir girdi kokią tai šlamėjimą: akmenų ritimąsi, kupranugarių duslų kranksimą. „Ginklus“ — ne savo balsu rėkia jis.

Šį riksmą vieną akimirką kartoja kiekvienas, kartoja visose stovyklose ir paskui — mirties tyła; mes šokom prie šaudymo angų ir, įtempę klausą, išplėtę akis, žiūrime į juodą, kaip rašalas, ir šaltą naktį. Iš pradžių nieko, tylu, tik vos girdėti mano kaimynų sunkus alsavimas.

Praėjusią naktį panašiai buvome pakelti pavojaus ženklų, duotu vieno jauno portugalo, mėgstančio šposus. Jis metė pavojaus ženklą ir šovė. Visose stovyklose žmonės šoko prie šaudymo angų, įvairiaspalvės raketos apšvietė stovyklas ir apylinkę. Raketų pašvaistėje pamatėm nelaimingą liesą šunelį, pamušta koja bėgantį į dykumą.

Manėme, kad ir šios nakties pavojus pasibaigs koku nors panašiu šposu. Kai kurie legionieriai pradėjo tyliai keikti visus pavojaus ženklą davusiojo protėvius.

„Po velnių, kautynių nebus“, pamaniau aš. Bet tą pačią akimirką ilgas ugnies liežuvis blykstelėjo prieš mane, ir kulka prašvilpė ties mano galva. Ir staiga nakties tamsą perskrodė tūkstančiai ugnies liežuvių; šautuvų ir kulkosvaidžių tratėjimas susiliejo

į pragarišką triukšmą, kulkos, kaip bitės, sužvimbo ir sušvilpė stovykloje. Išleistų raketų šviesoje pamatėme lygumą ir tolimos aukštumos atšlaitę, apdengtą tirštais, tyliai, kaip upė, judančiais šviesiais šešėliais, į kuriuos mes tuštinom šautuvų sandėlius. Raketų šviesos išduoti sukilėliai, bėgdami pirmyn, be perstogės laukiškai ir šiurpulingai staugia.

Mes irgi rėkiame. Kautynėse rėkiama net visai to nejaučiant. Aš leidžiu šūvį po šūvio, taikydamas į judančią baltą masę, šautuvo vamzdis degina man rankas, bet aš šaunu, šaunu be paliovos.

Stebiuos, kad mano kaimynai staugia, kaip laukiniai žvėrys, ir esu įsitikinęs, kad aš visai ramus ir tylus, bet leitenantas Vernon, praeidamas pro šalį, daro man pastabą: „Taip nežmoniškai rėkdami, jūs save išduodate priešui“.

Kautynių pradžia neaiški; raketos taupomos ir dabar jų leidžiama mažai, naktis labai tamsi; šūvių ugnies blykčiojimas raižo ją visomis kryptimis. Nieko nematydami, šaudom ugninių liežuvių ratan. Nakties tamsoje vienai sukilėlių grupei pasisekė prasisverkbt tarp dviejų mūsų stovyklų ir pulti patį kaimą. Bataliono vado ir štabo užimtas ir įtvirtintas mūrinis namas atmušo ataką, bet kavalerijos stovykla buvo, kaip vėjo, nupūsta: jos igula — dvidešimt devyni kazokai, buvo išskersta ir eskadrono arkliai paimiti.

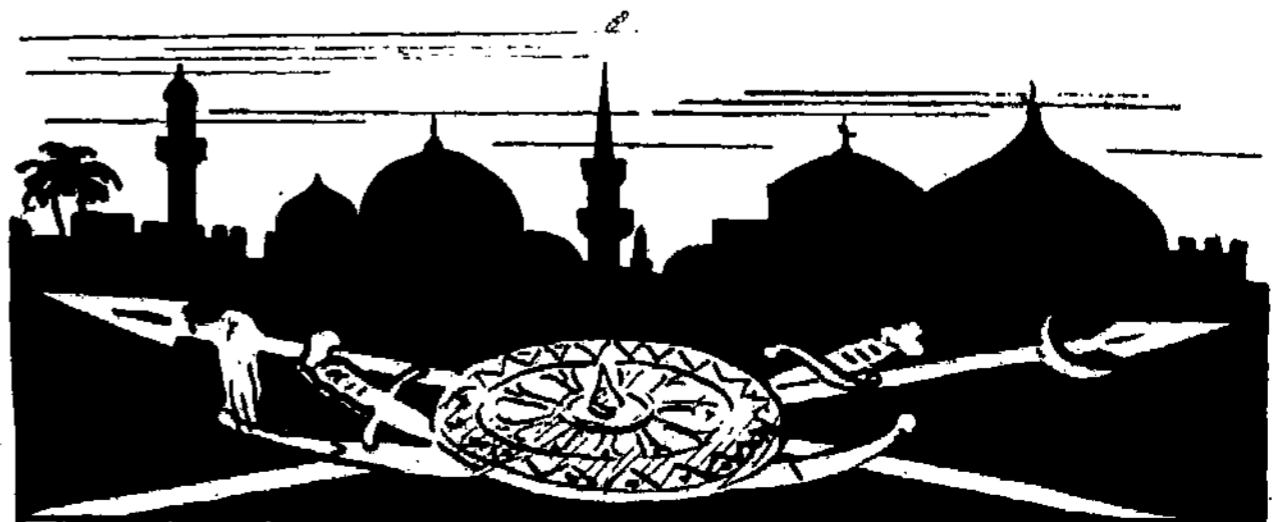
Pagrobti arklius — lengvas dalykas, bet juos išvesti — kita istorija. Kai sukilėliai, išpiovę kazokus, šoko ant arklių ir zovada pasileido iš kaimo, pradėjo brėkšti. Mes jau pradėdam matyti. Arkliai ne žmonės, jie sudaro didesnius taikinius, į kuriuos iš visų stovyklų ir paleidžiam pragarišką, koncentruotą kulkosvaidžių ir šautuvų ugnį. Arkliai mūsų, bet nieko nepadarysi. Nušovę arklių, imame ant sargo nupėstiną sukilėlių. Nors jiems smarkia ugnimi padeda kiti sukilėliai iš dykumos, bet vos keli iš jų įstengė prasmukti tarp mūsų stovyklų ir išnykti iš aukštumos.

Jau beveik visai šviesu. Šaudymas truputį apriimo. Prie šaudymo angų dabar pasiliko tik geriausi mūsų šauliai, kurie protarpiais pašauna neatsargiai iš už akmenų iškišusį galvą družą.

Visi ilsimės, gulėdami už mūro sienos — šaudymo angos apačioje. Keli naujokai mano, kad kautynės jau pasibaigė, bet seni vilkai — legionieriai juokiasi, nes žino, kad čia buvo tik maža kautynių įžanga, kuri iš dalies pasisekė priešui, nes jis sunaikino mūsų kavaleriją.

Iš tikrųjų, vos tik prašvito, iš visų pusių vėl pasipylė komanda „ginklus“, ir vėl šokome prie šaudymo angų.

(B. d.)

KA VEIKIAM VASARA?

Pagaliau, taip laukiama moksleivių vasara atėjo. Ne vienas moksleivis suka sau galvą, kaip praleisti atostogas, kaip daugiau praktiškų žinių įsigyti. Moksleiviui, kuris išsėdi per 9 mėnesius ankštuose klasės suoluose, o turi progos šviešiąją saulutę pamatyti tik per kariško paruošimo pamokas, išėjus į gamtą viskas malonu. Ką gi turime daryti mes, moksleiviai, kariško paruošimo žinių „priimtūvai“?

O darbų yra begalybė: 1) keliauti po Lietuvą, 2) pastovyklauti, 3) keliauti mūsų upėmis ir kt.

Moksleiviai, kaip mes norime keliauti, kai mokomės, o kai mokslas pasibaigia, tai tik koks šimtelis tikrai pakeliauja, bet gi mūsų yra ne šimtas. Tas parodo, kad mes nesistengiam Lietuvą pažinti. Gal sakysim, kad Lietuva maža? Tik sužinokim visas senovės paslaptis, istorines vietas aplankym, tai pasakysim, kad Lietuva yra nemaža, graži ir įdomi. Iš karto visos Lietuvos neapkeliausim, todėl keliaukim planingai. Pav. pirmą sykį aplankykime Kuršių Neriją, susipažinkim su gyventojais ir gamta. Mes pajūrį turim saugot, kaip plaučius, o tik tada mokėsime saugot, kai jį pažinsim. Antrų atostogų metu galėsime pakeliauti po administracijos linijos kurį barą, kur nemažai pamatysime pavergtųjų vargų vargelių... Taip, pamečiui keliaudami, susipažinsim su Lietuva, jos įžymenybėmis.

Moksleiviams, skautams, svarbu ir pastovyklauti, pavalgyti stovyklos „kareiviškos“ košės. Dabar pinigų nėra, todėl į stovyklą galime vykti, veždamies maistą natūra. Kokią savaitę padirbėti miške, pasigimnastikuoti, turi būti kiekvieno moksleivio svajonė. Tai galim atlikti tik nuvykę į stovyklą. Pripildykim tvirtu pasiryžimu savo krūtines, moksleiviai, — ženkime stovyklauti. Tegul ošia mums, jauniems tėvynės sūnums, pušų miškeliai tas dainas, kurias jie ošė mūsų proseneliams, kai jie į karus jodavo. Tat būtinai tų dainų pasiklausykim!

Trečia pramoga įdomi vasarą — kelionė baidare. Kaip ją pasidaryti, yra išleistas L. Š. S. leidinys, parašytas J. Vitaro, o, be to, ir patys, manau, esate matę. Pasidarymas nedaug kainoja, o įspūdžiai — neįkainojami. Naudinga, kas neturi, įsigyti š. m. „Sk. Aido“ numerius, kur prof. Kolu-paila aprašo žymesnes vietas, kur yra daugiau istorinių liekanų — lietuviškos paminklų.

Moksleiviai, sunaudokim produktingai, kol nevelu, šios vasaros atostogas, geriau pažinkim Lietuvą, o kai ją pažinsim, tai mokėsime ją dar labiau mylėti!

J. Leblionka

SKAUDI NELAIMĖ PRIE ŠIAURINIO MOLO UOSTE

Liepos 15 d. 3—4 val. ryto skaudi nelaimė įvyko prie šiaurinio molo Klaipėdos uoste. Klaipėdos tunto jūrų skautų draugovės 15 jaunų vyrų jau iš vakaro buvo nutarę išplaukti su savo patvariu laivėliu „Budys“ į Liepoją. Dėl nepalankaus oro išplaukimas buvo atidėtas rytui. Tuo tarpu du iš penkiolikos plaukti atsisakė. Liko 13 drąsių jūreivių su jaunu kapitonu Krištopaičiu priešaky. Anksti rytą į dar kiek audringą jūrą „Budį“ išvesti buvo paprašytas uosto tarnybinis laivas „Locas“. Kai tik „Locas“ paleido „Budį“, šiam, esant su sugedusiu motoru ir be būrių, uosto vartuose lūžtančios bangos griebė svaidyti „Budį“ ir priplakė prie šiaurinio molo. Pirmieji iššokusieji trys skautai — V. Amulevičius, E. Jasiukevičius ir V. Šidlauskas — buvo piktų bangų nutraukti ir į laivą ar į akmenis užmušti, kiti 10 daugiau ar mažiau sužeisti išsigelbėjo; laivo kapitonas paskutinis nušoko.

Išsigelbėjusieji pasakoja, kad „Locas“ peranksti paleidęs „Budį“, lygiai tarp lūžtančių bangų, tarp abiejų moly, neišvedęs į atvirą jūrą. Mat, ypač neramiai jūrai esant net didieji laivai vengia plaukti per vartus. Šiaip juk tai didelė nelaimė, nes „Budys“ yra buvęs mažas, bet stiprus jūros kontrabandininkų laivas „Malaya“ ir, jau būdamas skautų

valdomas, yra matęs prieš kelis metus Danijos ir Švedijos krantus.

Sekmadienį klaipėdiečių pasivaikščiojimo į užmiestį tikslas buvo pamatyti tos šurprios avarijos vietą. Dabar „Budžio“ tik skeveldros prie molo ant akmenų riogso; laivas sudaužytas į šipulius. Šeštadienį buvo netoli rastas tik vieno nuskendusio skauto Šidlausko lavonas, smarkiai apdaužytas; laivas „Budys“ yra jau po karo Kielio uoste pastatytas, o dabar buvo Moterų draugijos nuosavybė ir perduotas Klaipėdos jūrų skautams naudotis.

Ši skaudi jūrų skautų nelaimė sujaudino visą miestą ir Lietuvą. Dėl šios avarijos užvesta byla ir bus teismas, kurs nustatys kaltininką. „Budį“ valdęs kapitonas Krištopaitis yra vienas pirmųjų mūsų jūrininkų, baigusiu jūrų navigacijos, tolimojo plaukimo kadetų mokyklą Suomijoje ir išlaikęs ten egzaminus į kapitonus.

P. Š.

TAURAGĖS SKAUTAI STOVYKLAVO PRIE KLAIPĖDOS KRAŠTO

Tauragės tunto skautai šiemet stovyklavo Kuisių pušyne, visai arti prie Klaipėdos krašto. Kartu su tauragiškiais skautais stovyklavo ir Raseinių vietininkijos skautai. Netoli nuo skautų stovyklos stovyklavo tauragiškės ir Raseinių vietininkijos skautės. Iš viso stovyklavo 105 skautai-tės. Stovyklavimo metu buvo iškilas į Aplėnkų piliakalnį, kuris yra Klaipėdos krašte (5 km nuo stovyklos). Kita iškila buvo suruošta į Rambyną (30 km nuo stovyklos).

Vakarais būdavo labai įdomūs skautų laužai. Jie sutraukdavo kiekvieną vakarą šimtus žmonių iš aplinkinių vietų. Daug asmenų atvykdavo ir iš Klaipėdos krašto. Įdomūs skautų laužai visiems svečiams paliko daug gražių įspūdžių. Ypač skautai simpatijų įgijo pas vietos jaunimą, kuris labai gausiai skautų laužus lankė. Stovykla truko 14 dienų. Ji pasibaigė liepos mėn. 4 d.

Mibro

MANO DRAUGAS

Mano draugas iš visų esančių žemėje geriausias. Su juo man teko susipažinti 1930 — Vytauto Didžiojo — metų pradžioje ir niekad nemanau skirtis, nes be jo man būtų liūdna ir ilgu, mano gyvenimas būtų tamsus ir juodas. Mano draugas nepyksta, neveidmainiauja, visados ramus ir man tarnauja, kada tik esu jo pagalbos reikalingas. Niekad jis nepavargsta. Klausiamas jis man visada atsako, atkartoja po dešimt, dvidešimt ir daugiau kartų. Nepavydi, nieko nenuslėpdamas pasakoja apie karių gyvenimą ir jų santykius su visuomene. Tik reikia skirti nuo pasivaikščiojimų po vieną kitą valandą laiko su juo pasikalbėti, tada kiekvieno bus pilna galva žinių ir greit įvairiuose dalykuose bus galima orientuotis. Aš noriu, kad mano draugas turėtų kuo daugiausia draugų ir draugių, kad visi jį mylėtų, gerbtų. Nebijau, kad iš manęs jį paveržtų. Nepavydžiu, prašau visiems juo naudotis!

Jūs, skaitytojai, žinoma, norite žinoti kas yra mano draugas? Nagi spėkite, aš jums padėsiu. Mano draugas gimė prieš 15 metų. Jo vardas „Karys“. „Karys“ mūsų tėvynės sargas. Jis, nušviesdamas mūs kelius, maitina dvasišku maistu išalkusią jaunuomenę. Jame randame gražiausių apsakymų, linksmos, nuotaikingos poezijos ir to grožio, kurio trokšdamas žmogus ieško žodžiais ir mintimis. „Karys“, pilnas kilnių minčių, už kelis litus vizituoja kas savaitę. Išleisti kėli litai prenumeratai šimteriopai grįžta. Pasirinkus „Kari“ sau draugu, nebus nuobodžios jaunystės saulėtos dienos, nes „Kuprinės pabiros“ kiekvieną prajuokina. Nereikės taip brangų laiką leisti prie dūmo ar žaliojo stalelio. Tik skaityk, kas reikalinga, rinkis, kas patinka. „Karys“ rašo aktualiais reikalais. Be to, jis ir iliustruotas ne kokiais Kinijos vaizdais, bet tik puikiais mūsų kariuomenės gyvenimo paveikslais. Mano nuomone, „Karys“ privalo būti labiausiai mylimas ir skaitomas tu, kuriems artinasi laikas važiuoti į garbingas mūsų kariuomenės eiles. St. Povillaitis

VYTAUTO DID. MUZIEJAUS STATYBA

Palanga (Kretingos apskr.)

Vytauto Did. komiteto vietos skyriaus pastangomis surengta rinkliava Vytauto Did. muziejaus statybos reikalams, kurioje surinkta 158 lt. 70 ct.

Marijampolė

Vytauto Did. komiteto Marijampolės apskr. skyrius surengė viešą rinkliavą Marijampolės mieste ir surinko 178 lt. 61 ct. aukų Vytauto Did. muziejaus statybai.

Tam pačiam tikslui surengė rinkliavas ir Marijampolės apskr. šie valsčių skyriai: Kalvarijos skyrius surinko 440,13 lt., Kazlų Rūdos — 94,45 lt., Liubavo — 7,50 lt., Pilviškių — 108,12 lt., Višakio Rūdos — 72,41 lt.

Balbieriškis (Marijampolės apskr.).

Čia nėra įsisteigusio Vytauto Did. komiteto skyriaus, bet visuomenė savo aukas Vytauto Did. muziejaus reikalams įteikė per vietos šaulių būrį. Šio būrio pastangomis buvo surengta vieša rinkliava dėžutėmis, kurioje surinkta muziejaus statybai 43,30 lt. Būtų labai gera, jeigu visos vietos organizacijos pasirūpintų įsteigimu V. D. komiteto skyriaus.

Igliauka (Marijampolės apskr.)

Pr. mt. mok. J. Belekevičiaus mirtimi veik mirė ir Vytauto Didž. komiteto skyrius, bet šiais metais jis atgaivintas naujomis jėgomis. Jam atgaivinti vietos mok. vedėjas p. Petras Savickas sukviėtė vietos organizacijų atstovus ir žymesnius visuomenės veikėjus. Į susirinkimą atsilankė vietos šaulių, pavasarininkų ir L. katalikių moterų dr. jos atstovai ir keletas žymesnių veikėjų. Susirinkimas išrinko skyriaus valdybos pirmininku P. Savicką, išdininku A. Zienių, sekretorium A. Diliauską ir kontrolės komisijos pirmininku prov. K. Žiugžda; nariais Skritulską ir Striupą.

Linkėtina naujai atgijusiam skyriui Igliaukos vardą įrašyti greta kitų valsčių vardų Vytauto Did. muziejaus statytojų sąrašuose.

Žagarė (Šiaulių apskr.)

Žagarės miesto taryba nutarė paaukoti Vytauto Didž. muziejaus statybai 50 litų.

Daujėnai (Biržų apskr.)

Vytauto Didž. komiteto skyrius muziejaus statybai surengė daiktinę loteriją iš kurios gauta 301,35 lt. pelno. Per rinkliavą dėžutėmis surinkta 113,22 lt. Be to, išplatino komiteto leidinių už 280 lt. ir kitais būdais surinko 20 litų aukų. Tuo būdu skyrius muziejaus statymui lėšas padidino 714,57 lt.

Linkėtina ir kitiems Biržų apskr. valsčių skyriams pasisekimo didinti muziejaus statybos lėšas.

Karmėlava (Kauno apskr.)

Vietos Vytauto Did. komiteto pastangomis surengtoje rinkliavoje surinkta muziejaus statybai 67 litai.

Vendžiogala (Kauno apskr.)

Žiogaičių pr. mokyklos vedėjos p. Valatkienės pastangomis Saviečių kaimo jaunimas sudėjo aukų V. D. muziejaus statybai 4,55 litų.

Pernarava (Kėdainių apskr.)

Vytauto Did. muziejaus statybos reikalams skyrius surinko 62,10 lt.

Gudžiūnai (Kėdainių apskr.)

Vietos skyrius surinko per viešą rinkliavą muziejaus statybai 47,21 lt.

Pašūšvis (Kėdainių apskr.)

J. Brazausko pastangomis buvo sušauktas vietos V. D. K-to skyriaus susirinkimas, per kurį įsirašė 15 naujų narių. Susirinkimas išrinko valdybą, kuri pareigas pasiskirstė taip: pirmininku J. Šurkus, pirmininko pavaduotoju p. Gaidimauskas, išdininku J. Brazauskas ir sekretorium M. Buivydaitė.

Skyrius nutarė surengti rinkliavą aukų lapais ir dėžutėmis.

Rinkliavos Vytauto Did. Muziejaus statybai galima rengti per visus šiuos metus.

Vidaus reikalų ministeris leido rengti viešas rinkliavas šiais metais, pasirinkus patogų joms laiką ir susitarus dėl datos su apskričių viršininkais, tiems Vytauto Didžiojo komiteto skyriams, kurie nesuspėjo surengti rinkliavos anksčiau leistame laikotarpy, būtent, nuo gegužės 28 d. iki birželio mėn. 11 d.

Vytauto Didžiojo komitetas prašo visų skyrių šia proga pasinaudoti ir surengti rinkliavas.

Alytaus apskr.

Vietos apskrities Vytauto Did. komiteto pastangomis surengtoje muziejaus statybai rinkliavoje surinkta Alytaus mieste 190 litų 30 ct. Be rinkliavos šiais metais skyrius rengia dar daiktinę loteriją, kurioje, be kitų fantų, numato išplatinti ir Vytauto Did. komiteto leidinių.

Nuo apskrities skyriaus neatšilieka ir kai kurie valsčių skyriai. Taip antai, Jezno skyriaus rinkliavoje surinko 35,32 lt., Liškiavos — 29,82 lt., Nedzingės — 79,20 lt., Stakliškių — 58,90 lt., Udrijos — 14,45 lt. Linkėtina ir kitiems Alytaus apskr. valsčių V. D. K-to skyriams pasinaudoti vidaus reikalų ministerio leidimu ir pasirinkus patogų laiką surengti rinkliavas.

LIETUVIŠKOJI ENCIKLOPEDIJA

Liepos 13 d. Lietuviškosios enciklopedijos leidėjas „Spaudos Fondas“, II tomo III sąsiuvinio išleidimo proga, sukviėtęs redakcijų atstovus apibūdino tolimesnį enciklopedijos leidimo darbą. I tomas turėjo apie 7.300 prenumeratorių, II tomas iki šiol turi tik apie 4000 prenumeratorių, bet tikisi, kad šis skaičius dar žymiai padidės — I tomo prenumeratoriai išsirašys ir II tomą, nes prenumerata plaukia ir platinimo darbas toliau dirbamas. Enciklopedijos darbo sėkmingumas pareis nuo pačios visuomenės, kiek ji padės tame darbe. Leidėjams rūpi kuo greičiau leisti sąsiuvinį po sąsiuvinio, bet kito sąsiuvinio pavėlavimas pareina ne nuo leidėjų kaltės, bet nuo kitų bendradarbių, kurie kartais laiku neatneša pažadėto ir būtino įdėti rašinio.

Enciklopedijos redaktorius prof. Biržiška papasakojo iš redagavimo srities. Pabrėžė, kad bendradarbių eilėse vis daugiau atsiranda rimtų jaunųjų pajėgų, kuriais galima gerai pasitikėti ir stengiasi rimtai savo darbą atlikti. Prie raidės „B“ bus prieita rudenį. Kai kitose kalbose pro raidę „Au“ keliais puslapiais prabėga, mūsų kalboj tai negalima. Raidės „Au“ labai turtingos mūsų kalboj.

Leidėjai svarsto reikalą dažniau leisti sąsiuvinius. Sakytam darbui pritaria ir redakcija.

Liepos 13 d. „Spaudos Fondas“ atidarė ir optikos skyrių. Į atidarymo iškilmes buvo pakviesti spaudos atstovai ir gydytojų grupė. „Sp. F.“ direktorius papasakojo kaip iš nieko atsirado „Sp. Fondas“, kuris šiandien atlieka milijonines apyvartas. Šiandien atidaro optikos skyrių, pirmą lietuvių, kuriam vadovauti pakviestas toj srity prityręs specialistas p. Vaitiekūnas. Optikos skyrius bus specialistų gydytojų priežiūroj ir stengsis rimtai patarnauti visuomenei.

DUJOKAUKĖS CIVILIAMS

Italijoje paskelbtas įstatymas apie civilių žmonių aprūpinimą dujokaukėmis.

Tuo tarpu dujokaukės gauna visi tarnautojai ir darbininkai, kurie turės eiti savo pareigas ir priešo lėktuvų puolimo metu. Kaukės perkamos ir taisomos valdžios, savivaldybių arba privačių įmonių lėšomis (atsižvelgiant į įmonės laikytoją). Dujokaukės turi būti 2 pavyzdžių: a) kariškojo — tiems žmonėms, kurie puolimo metu turės tęsti darbą be pertraukos, b) lengvesnio ir pigesnio — tiems žmonėms, kurie galės nutraukti darbą ir pasislėpti.

Valstybės cheminis centras aprūpina dujokaukėmis valdiškas įstaigas ir įmones, kiti perka dujokaukės valdžios nurodytose ir kontroliuojamose parduotuvėse.

Civilės mobilizacijos komitetas nustato dujokaukių skaičių atskiroms įmonėms. Pramonės (darbo) inspektoriai prižiūri įstatymo ir papildomai vyriausybės organų leidžiamų įsakymų ir instrukcijų vykdymą.

Už apsileidimą arba neklusnumą įmonių vedėjai teismo baudžiami (civilės mobilizacijos komitetui apskundžius) pinigėmis pabaudomis. Mažiausia pabauda — 500 lirų, didžiausia — dviguba nenupirktų įmonei reikalingo kaukių skaičiaus vertė.

VIENO RATO MOTOCIKLAS

Italų inžinieriai Cisladž'as ir Koretog'as padirbdino vieno rato motociklą. Motociklas važiuoja tuo pat principu, kaip ir tankas. Sėdimoji vieta yra žemai; ant rato. Tuo būdu lengva išlaikyti pusiausvyrą ir pastovumą. Šiuos motociklus užpatentavo vienas žymus fabrikas Italijoje, kuris išradėjams pasiūlė už išradimą milijonišką pinigų sumą.

B. Ag.

KARIJOMENĖS GYVENIMAS

KAIP MANOMA IAMŽINTI KPT. DARIAUS IR GIRĖNO VARDUS

Transatlantiniams lakūnams priimti komitetas, susidaręs iš įvairių organizacijų atstovų, liepos 18 d. posėdy, apsvarstęs žuvusių lakūnų laidotuvių ceremonialo smulkmenas, nutarė pakeisti savo pavadinimą šitaip — Laikinasis žuvusiems lakūnams paminklui statyti komitetas ir tučtuojau pradėti visoje Lietuvoje paminklui statyti aukų rinkimo akciją. Paminklą manoma pastatyti Linksmadvary prie Fizikos-Chemijos Instituto. Gražios iniciatyvos parodė inž. architektas p. V. Landsbergis, pirmasis paaukojęs 1000 litų; be jo, jau sudėjo apdraudimo bendrovė „Lietuva“ 1500 litų, rangovas Kaplanas — 500 lt., žinomasis mūsų „ANBO“ konstruktorius plk. ltn. inž. Gustaitis — 500 litų, vyr. statybos inspektorius inž. Novickis — 100 lt. Manoma išleisti atsišaukimą ir raginti visus, pagal išgales, prie paminklo statybos prisidėti.

Be paminklo Kaune, nutarta kreiptis į vokiečių vyriausybę ir prašyti leisti lėktuvo avarijos vietą aptverti ir padėti akmenį su atitinkamais parašais.

Lietuvos Aero Klubas savo posėdy nutarė išleisti specialų puošnų leidinį jų skridimui paminėti. Jame bus visa susijusi su skridimu medžiaga, iliustracijos, paskirų asmenų atsiminimai ir t.t. Šiam leidiniui redaguoti išrinkta komisija iš av. mjr. Pyragiaus ir ltn. Adomavičiaus.

Be to, valstybės teatro pasiūlymu, prie Aero Klubo manoma įsteigti specialų „Dariaus-Girėno Fondą“, kuris bus sudarytas iš aukų. Ji manoma perskridimams, aviacijos mokyklai ir aviacijos propagandai sunaudoti.

ŽUVO KARO LAKŪNAS

Liepos 13 d. apie 10,30 min. aviacijos ltn. Albinas Stukas Fokeriu D VII pakilo pažiūrėti debesų aukštumo aukštajam pilotažui. Apsukęs porą kilpų, leidosi į aerodromą, tačiau posūkio metu lėktuvas paslydo ir iš 50 m aukštumos nukrito. Lakūnui sukaužytos abi kojos, sužalota galva ir ranka. Nuvežtas į karo ligoninę tą pat dieną 17 val. mirė.

A. a. av. ltn. A. Stukas gimęs 1904. X. 1. Kandrėnėlių km., Skapiškio val., Rokiškio apskr. 1926. IX. 10. įstojo į karo mokyklą ir 1928. X. 6. ją baigė pirmuoju. Iš pradžių tarnavo 2 ulonų L. D. K. Birutės pulke. 1931. II. 18. buvo komandiruotas į Vytauto Did. karininkų kursų, į trečią aviacijos karininkų laidą. 1932. V. 14. kursų baigė ir paskiausiai buvo prikomananduotas prie aviacijos puskarininkų mokyklos aukštojo pilotažo instruktoriumi.

Velionis buvo drąsus ir gabus karininkas, daug žadantis savo darbo srity, bet lakūno mirtis pastojo jam kelią į svajotą, narsių žygių kupiną, ateitį.

RAŠTININKAI LAIKĖ EGZAMINUS

Liepos mėn. 12 d. karo aviacijos raštininkams buvo egzaminai nerikiuotės puskarininkio laipsniui įgyti.

Egzaminus laikė 31 eilinis kareivis. Išlaikiusieji egzaminus bus pakelti į nerikiuotės jaun. puskarininkio laipsnį.

Pažymėtina, kad laikiusieji egzaminus daugumoje yra baigusieji aukštesnį, o dalis ir aukštąjį mokslą.

Buities-Aras

ATLIKOM DIDELĮ NAKTIES ŽYGI

Liepos mėn. iš 10 į 11 d. 1 pėst. D.L.K. Gedimino pulkas atliko nakties mokomąjį žygį. Žygį sudarė iš dviejų rinktinių dalių, k. t. I rinktinę iš senų kareivių ir II rinktinę iš jaunų kareivių. I rinktinės maršrutas: Ukmergė — Deltuva — Aukšt. Lokėnai — Pagelažiai — Ukmergė — viso 42 km. II rinktinės maršrutas: Ukmergė — Deltuva — Kūrmeliai — Ukmergė, viso 18 km. Žygio tempas 1 km = 12 min. Žygis su ilguoju ir trumpesniais poilsiais truko tik dvylika valandų. Nors žygio tempas buvo įtemptas ir atstumas, palyginus su laiku, buvo gana didelis, tačiau kareiviai nenusiskundė ir vežimai su sanitarijos malone buvo nereikalingi. Liepos 16 d. vakare jau išžygiavome į poligoną pakeisti savo ankstesnius ginklo draugus.

— Liepos mėn. 10, 11, 12, 13 ir 14 d. d. pulko šaudykoje su jaun. kareiviais buvo atliktas „A“ ir „C“ grupių 2 klasės 2 papildomas šaudymas. Sušaudė gana gerai. Šandantiųjų padalinių % siekia 90—95 ir net 100. Be to, iš jaun. kareivių teko išgirsti, kad dauguma tikisi pareiti į I klasės šaulių k-đą ir per kitų metų šaudymo pratimus poligone gauti ženklelius „Geram šauliui“.

Liepos mėn. iš Karo Mokyklos į pulką atlikti stažui yra prikomananduota daug kariūnų. Kariūnai kuopoše eina įvairias pareigas, k. t. grandininkų, skyrininkų, būrininkų ir viršilų. Tenka pabrėžti, kad iš atvykusių kariūnų keli yra tarnavę liktiniais puskarininkiais ir viršilomis, ir pasiekę atitinkamą mokslo cenzą, pastojo į karo mokyklą.

— Nuo ankstybaus pavasario buvo griebtasi smarkių žygių pašalinti paskutinį trūkumą, t. y. įsigyti teniso aikštelę. Pagaliau žodis stojosi kūnu: sporto aikštės ir pulko parko kampe, gan gražioje ir patogioje vietoje, išdygo moderniškai įrengta teniso aikštelė. Kadangi yra daug norinčių žaisti, tai sporto v-bos pirmininkas taip laiką suskirstė, kad turi progos ir pakanka laiko žaisti svečiams, karininkams, likt. pusk. ir šeimoms. Aikštelė visuomet gan švariai užlaikoma.

San. pusk. M. Grinius

KARIAI IŠSIRAŠO LIETUVIŠKĄ ENCIKLOPEDIJĄ

Karo aviacijos karininkai, kai kurie puskarininkiai ir net dalis būtinosios karo tarnybos kareivių yra išsirašę Lietuvišką enciklopediją.

Kai kurie mūsų karių bendradarbiauja lietuvių žodyne, užrašinėdami ant tam tikrų, iš žodyno redakcijos gaunamų, kortelių retai vartojamus žodžius, patarles, mįsles ir gražius turiningus išsireiškimus.

Virš. St. Čepulis

RUOŠIAMAS 7 PĖST. Ž. K. BUTEGIDŽIO PULKO HIMNAS

Paskiausiai pulko švietimo komisija buvo paskyrusi konkursą sudaryti pulko himnui medžiagos, iš kurios būtų galima ir patį himną parašyti.

Už geriausiai parašytą straipsnelį ar eilėrašį buvo skirta premija 50 litų.

Konkurse galėjo dalyvauti tik pulko kariai.

Iš parašytų komisija pripažino vertingiausiu štabo komandos jaun. pusk. Leono Zubavičiaus eilėrašį, už ką jis ir gavo minėtą premiją.

Štai kaip jis rašo:

7 pėst. Žem. K. Butegidžio pulko daina
Mūs kraštas Žemaičių nuo Baltijos jūrų
Lig upės Dubysos, gražiausios šalies,
Ten bočiai ją gynė už Kolainių mūrų,
Valdovo garsaus Butegidžio pilies.

Kai žiaurūs kryžėiviai iš Prūsijos girių
Sugriovė tą pilį iki pamatų,
Bet narsaus Butegidžio dvylika vyrų
Parodė, kaip kajas žemaitis kardų.

Kai pančius nelaisvės sutraukė Tėvynė,
Žemaičiai tuoj puolė į kovą drąsiai.
Nuo Bermonto gaujos jie šalį apgynė,
Nors žuvo mūšyje narsiausi kariai.

Taip kovės laukuose Tauragės, Linkaičių
Už laisvę Tėvynės su rankoj ginklu
Septintasis pulkas, sukurtas žemaičių,
Kunigaikščio narsaus Butegidžio vardu.

Kai baltasis aras gobšiųjų lenkų
Į širdį Tėvynės suleido nagus,
Pakilo žemaičiai su savo pulku
Vaduoti iš priešų užgrobtus kraštus.

Kur mėlsvas Naročio, Svyrių ežerai,
Iš lėto sau gena mėlynas bangas,
Ten traukė septintojo pulko kariai
Bevydami sumuštas priešų gaujas.

Kur šalį švenčionių kalnai padabino,
Aidai nuskambėjo žemaičių dainos,
O Vilniuj ant kalno pilies Gedimino
Pakėlėm mes vėliavą mūsų tautos.

Po Gardino mūšio, kai aras norėjo
Mūs laisvę išplėsti žiauriausiais nagais,
Nuvargę, bet dvasioje stiprūs žemaičiai vėl ėjo
Į mūšį, prisiekę — gyventi ar mirti laisvais.

Tamsioje naktyje prieš pat širvintų
Per mišką šešėliai žygiavo tyliai,
Tik kartais suskamba plieniniai ginklai,
Tai vedė į kovą žemaičius vadai.
Kai saulė nudažė padangę krauju,
Septintasis pulkas jau kovės narsiai.
Sutriuškino baltąjį arą lenkų,
O kova širvintų nuskambėjo plačiai.

Daugybė ten žuvo už laisvę mūsų
Ir juos pašarvojo baltoji šalna.
Jų garbė neišdils niekadės mūsų širdy,
Nes per juos tik mūsų Tėvynė laisva.

Mūs pulkas prie švyturio stovi sargyboj
Ir laukia trimito į Vilnių žygiuot.
Žemaičių jaunuoliai čia semias sau jėgas
Ir sporte, ir knygoj ir mokos kaip ginklą vartot.“
V. Š.

RYŠININKAI GRĮŽO IŠ POLIGONO

— Liepos 15 d. ryšių bataliono I telegrafo-telefono ir pusė radio kuopos, atlikę pratimus, grįžo iš poligono. Gaila buvo poligonas palikti, nes ten daug geresnis ir įdomesnis gyvenimas negu kareivinėse. Kai kurie tikimės dar kartą su antara pamaina į poligoną pakliūti. Ten mus vilioja poligono gamta, stovykliškas ir įdomus, panašus į karo lauką, gyvenimas. Tik ten mes tikrą karo lauko mokyklą pamatėme ir ją pergyvenome. Žodžiu, ten daug pasisėmėme kariškų žinių, be kurių neįmanomas geras kareivis. Tiesa, daug kas mums sakė, kad poligone bus sunku, bet dabar patys įsitikinome, kad jokio sunkumo nėra vikriam ir sumaniam kareiviui.

— Pavasario ėmimo naujokai daug skaito laikraščių ir knygų. Skaitykla visuomet pilna. Daug prašo knygų iš bibliotekos apie kariškus dalykus ir apie ryšių specialybę. Kiti skaito mūsų rašytojų raštus.

— Jauni kareiviai per rytinius ir vakarinius pasivaikščiėjimus padainuoja gana gražių dainų, kurių jau spėjo sutartinai išmokti kariuomenėje.

— Bataliono kareiviai sekmadieniais, išėję į miestą, susidare grupėm, stengias aplankyti įdomesnes Kauno vietas ir muziejus. Ypač tiems įdomu tokios ekskursijėlės, kurie kariuomenėje tarnauja iš provincijos.

IV.

1 P. P. SPORTO ŠVENTĖ

Liepos mėn. 15 d. 1 p. p. sporto aikštėje buvo pulko sporto šventė. Šventę atidarė pulko vadas, apibūdinamas sporto reikšmę. Vėliau kariai sportininkai parodė ką gali, kai kur pasiekdami gan aukštus rezultatus. Buvo atliekama: patrulio žygis 1 klm, šaudymas su sumažintu užtaisų, šokimas į tolį ir aukštį, bėgimas 100 m, 200 m, 400 m, ir 800 m, distancijose, estafetinis bėgimas, barjerinis bėgimas, granatų svaidymas į tolį ir į taikinius, rutulio stūmimas, ieties metymas ir t. t.

Ypatingai gerus rezultatus pasiekė 100 m bėgime vyr. pusk. Parafinavičius, atbėgdamas per 11,2 sek. ir šokime į aukštį vyr. pusk. Ilekis, peršokdamas 1,57 m.

Po šventės laimėjusiems pulko vadas išdalino prizus, kurių tarpe buvo daug laikrodžių ir kitokių dovanų.

Vyr. pusk. Girnius

PIRMENYBĖS BAIGTOS

Liepos 16 d. rungtynėmis tarp KSS ir Sveikatos buvo baigtos 1933 m. Lietuvos futbolo pirmenybių pavasario ratas.

Priešpaskutinės pirmenybių rungtynės buvo Kaune liepos 15 d. tarp LFLS—LGSF. Rungtynės pasibaigė lygiomis—2:2 (1:1).

KSS — Sveikatos rungtynės taip pat davė lygų rezultatą — 1:1.

Bendrai tenka pastebėti, kad pavasario ratas buvo turtingas rungtynėmis, kuriuos baigdavosi lygiais rezultatais. Iš 21 rungtynių 6 pasibaigė rezultatu 1:1 ir 2 po 2:2. Iš viso pavasario rate buvo įmušti 163 golai.

Liepos 17 d. KSS, grįždama iš Kybartų, Kaune sužaidė draugiškas rungtynes su Kauno Makabi, kurios pasibaigė 8:0 KSS naudai. Kiek pamename, neseniai lygos rungtynėse Makabi irgi tiek pat gabalų buvo atskaityta.

Vietomis pavasario rate komandos pasiskirstė taip: Spielvereinigungas 9 tšk. ir golų santykis 10:6, LFLS 8 tšk. 10:7 g., LGSF 7 tšk. 19:13 g., ŠŠ Kovas 7 tšk. 10:8 g., KSS 3 tšk. 13:13 g. Sveikata 4tšk. 7:9 g. ir Makabi 2 tšk ir golų santykis 9:25. KSS ir ŠŠKovo vietos nurodytos po penkių rungtynių ir jei jiems dar kartą žaisti leis, tai lentelė kitaip atrodys.

LIETUVA — ESTIJA

Liepos 20 d. Taline bus tryliktosios tarpvalstybinės futbolo rungtynės Lietuva — Estija ir liepos 21 d. tarpmiestinės rungtynės Kaunas — Talinas.

Šioms rungtynėms mūsų rinktinė važiuoja tokioj sudėtyje: Tašus, Čerekas, Žebrauskas, Tepferis, Marcinkus, Šopys, Raslauskas, Lingis, Sabaliauskas, Citavičius, Janulevičius. Tai pirmos dienos sudėtis. Antrą dieną už Kauną žais tik kauniškiai. Vadinasi, vietoj Tašaus — Kuzmickas, vietoj Šopio — Nivinskis, vietos Raslausko — Brazauskas.

Iš 12 buvusių rungtynių aštuonerias esame pralaimėję ir ketverias laimėję. Golų santykis 3:13 estų naudai. Paskutinis laimėjimas buvo 1932 m. Kaune 1:0.

LENGVOJI ATLETIKA

Liepos 22—23 d. d. kariuomenės stadione bus Kauno miesto lengvosios atletikos pirmenybės. Pirmenybėse dalyvauja visi Kauno klubai. Daugiausia dalyvių išstato naujas klubas Grandis, kuris tuo tarpu kultyvuoja specialiai tik lengvąją atletiką.

Rugpjūčio 8 d. Tilžėje bus tarpmiestinės lengv. atletikos pirmenybės, dalyvaujant Kauno — Klaipėdos — Tiližės — Liepojos sportininkams. Taip pat manoma dar įtraukti ir Rygą. Visos Lietuvos pirmenybės bus Kaune rugpjūčio mėn.

GRAŽI ŠVENTĖ VYTAUTO PARKE

Liepos mėn. 16 d. Kauno rinkt. Vytauto kalno šaulių būrys šventė dvejų metų gyvavimo sukaktuves. Būrys dalyvavo Prisikėlimo bažnyčioj mirusiems šauliams pagerbti pamaldose. Vėliau Vytauto parke buvo naujai priimtų šaulių priėmimo, būrio paradas, iškilmingas posėdis ir bendri pietūs.

Posėdžio pradžioj pagerbta atsistojimu mirę šauliai: kan. dr. Tumas-Vaižgantas, būrio šauliai: Mamaitytė-Kundrotienė, Norbertas Butkus ir Antanas Lasauskas.

Būrys įsisteigė 1933 m. liepos 14 d. Per tą, nors ir trumpą, laiką būrys daug nudirbo. Pernai būrys buvo išnuomavęs iš miesto savivaldybės Vytauto parką. Pirmieji pradėjo jį tvarkyti ir daryti jaukią visuomenei poilsio vietą. Šiomet parką perėmė Šaulių S-gos centro valdyba. Būrys yra suorganizavęs choras, kuriam vadovauja š. Urbanavičius. Veikia vaidybos sekcija — ved. š. Stanionis. Moterų šaulių skyrius gerai veikia.

Rengiami pirmosios pagalbos sanitariniai kursai, kuriems maloniai sutiko vadovauti med. dr. Nekvedavičius. Jis visiems būrio nariams teikia nemokamai medicinos pagalbą.

Pasveikinta ir sušukta valio Respublikos Prezidentui, krašto apsaugos ministeriui ir Šaulių S-gos vadovybei.

Skaniais pietumis ir lietuviška gira visus pavaišino būrio šaulės. Dalyvavo ir c. v-bos vicepirn., Kauno miesto burmistras, inž. Graurogas. Jis priminė, kad šis Vytauto parkas yra istoriškas. Nepriklausomybės pirmaisiais metais jame organizuota šauliai, čia jie apmokytą ginklą vartoti. Iš čia pat buvo vykstanta ir į frontą su Lietuvos priešais. Pagaliau iš čia šauliai, tėvynės sūnūs, vyko 1923 m. padėti broliams Klaipėdos sukilėliams.

Po pietų, grojant Šaulių S-gos dudų orkestrui, pasilinksmina.

Vakare būrio vaidybos sekcija suvaidino dramą „Šauliška meilė“ ir komediją „Jonas“. Būrio choras padainavo keletą dainelių.

Ajl. Kukučionis

PAVILKIJŲ ŠAULIŲ BŪRIO ŠAUDYMAS

Liepos mėn. 16 d. buvo Pavilkijų šaulių būrio šaudymas.

Šaudymas buvo guloms, stačioms ir nuo atramos kovos šoviniams. Distancija 100—150 metrų.

Iš šaudžiusių šaulių sąlygas atliko 70%. Nors minėtas šaulių būrys ir mažai surengia šaudymų, bet atsirado gerai šaudančių šaulių.

Geriausiai sušaudė šie keturi šauliai: Kraučiuonas Vincas, Stankevičius Bronius, Andrašūnas Gracijus ir Sedlauskas Astrauskas Juozas

ŠAULIAI SPORTUOJA IR MOKOSI

Vazgeliai (Utenos ap.). Vazgeliečiai šauliai jau įvertina sportą. Vieni prie turnikų mankština, kiti treniruojasi ilgų distancijų bėgimuose, o treči užsiima vandens sportu ir k. k.

Turėdami atliekamą valandėlę nepraleidžia užsidarę prirūkytame kambary, prie stiklo, bet, pasiėmę „Kari“, „Trimitą“ ir kitų laikraščių pūdus, bėga ant piliakalnio ar prie ežero, ten skaito ir gražiai laiką leidžia.

Jonas Si-das

ATSARGINIAI GRĮŽO IŠ KARO PRATIMŲ

Lekėčių valsčiaus daugelis 1905 m. gimusių atsargos kareivių buvo išvykę vienam mėnesiui į Gaižūnų poligoną pakartoti karo mokslą. Atsargos kareiviai — šauliai, kurių nemaža yra Lekėčių šaulių būry, jau grįžo iš karo pratimų labai pakilusia nuotaika ir didžiausiu džiaugsmu pasakoja apie atliktus poligone veiksmus su šautuvais, granatomis ir kit.

Atsarginiai nesiskundžia sunkiais karo lauko pratimais, kuriuos teko pergyventi Gaižūnų poligone. Jiems palapinių Gaižūnų „valstybės“ poligono gyvenimas paliko neišdildomų įspūdžių.

St. Povilaitis

ŠAULIAI KALBA APIE „KARI“

Lekėtiečiai šauliai labai pamėgo „Kari“ Su malonumu skaito žinias iš šaulių ir kariuomenės gyvenimo, atsiminimus iš nepriklausomybės kovų ir ypatingai „studijuoja“ kuprinės pabiras. „Karys“ į šaulių bibliotekėlę atsilanko kas savaitę šeštadieniais. Kai kurie šauliai patys išsirašo „Kari“. Dauguma nori, tačiau dėl krizės nepajėgia kiekvienas atskirai išsirašyti. Jie sako, kad „Kario“ puslapiuose dedami straipsniai aiškiai vaizduoja kariuomenės gyvenimą, karo tarnybą. Todėl „Karys“ tinka visiems: atsarginiams, šauliams ir ypač jaunuoliams, kurie jau rengiasi stoti į garbingas Lietuvos kariuomenės eiles.

St. Povilaitis

MEŠKUIČIŲ ŠAULIAI ĮSIGIJO SIURBLĮ

Neseniai Meškuičių šaulių būrio ugniagesių komanda nupirko iš šiaulių ugniagesių rankinį siurblį už 1500 litų. Siurblys nors jau ir vartotas, bet dar gana gerai stovy.

Liepos mėn. 9 d. nupirktąjį siurblį komanda gyventojams pademonstravo rinkelėje.

Ta proga komandos viršininkas mok. J. Stasiulionis ir valsčiaus viršaitis p. T. Janulis apibūdino komandos pradžią, jos reikalingumą miesteliui ir apylinkei, ir ragino gyventojus reikale ugniagesiams padėti.

Ast. j. pusk. Ž-nis

ITEIKĖ UGNIAGESIAMS ESTŲ GARBĖS ŽENKLUS

Liepos mėn. 6—7 d. (2) Panevėžio šaulių būrio šauliai šaudė šratais. Rezultatai yra gan geri.

Liepos m. 9 d. Pajuostėje, pulko šaudykloje, buvo Panevėžio, Senamiesčio, Plukių, Pajuostės, Miežiškių ir Piniavos šaulių būrių šaudymas kovos šoviniams: gulom nuo atramos — 100 m, guloms nuo rankos — 150 m, stačiom — 100 m. Rezultatai patenkinami. Pažymėtina, šiais metais dauguma šaulių geriau šaudė negu pereitais metais.

Visi šauliai dalyvavo bendrose su kariais pamaldose Pajuostėje. Po pamaldų pulko aikštėje, dalyvaujant šauliams, gen. leit. Tamašauskas įteikė 4 p. p. ugniagesių komandos viršininkui ltn. Kazanui ir jo padėjėjui virš. Markeliui estų ugniagesių organizacijos garbės ženklus „artimui pagalbon“, kuriais juos apdovanojo už pasidarbavimą ugniagesybos darbe. Reikia pažymėti, kad panevėžiečiams 4 p. p. ugniagesių komanda yra žinoma, kaip viena aktingesnių Panevėžio ugniagesių komandų, kuri pasižymėjo daugely gaisrų. Po to drauge su kitais praėta iškilmės maršu. Paradą priėmė generolas ltn. Tamašauskas ir pulko vadas gen. št. plk. Gri-ganavičius.

Vikrutis.

TRYS BŪRIAI KRUONYSE ŠAUDĖ

Liepos mėn. 9 d. Kruony kovos šoviniams šaudymo pratimus atliko: Kruonio, Kalvių ir Silviškių šaulių būriai. Šaudyme šauliai gausiai dalyvavo ir juo yra labai susidomėję.

Geriausiai šaudė Kruonio būrio šauliai — Burdulis Antanas, Jankūnas Stasys ir mok. Vl. Mockus; Kalvių būrio — būrio vadas Stasys Ramoška; Silviškių būrio — Vareika Jonas ir Stambrauskas Jonas.

J. Marma

ŠAULIAI — LIETUVIŠKUMO TVIRTOVĖ

Sudargas. Čia kelinti metai gyvuoja vietos šaulių būrys. Pradėję iš nieko, greit įsigijo orkestrą, salę, platina spaudą ir šiame suvokietėjusiame kampelyje ugdo tautinę sąmonę. Pirmiau čia dar buvo apščiiai vokiškų šeimų ir mėgdavo iš lietuvių pasišaipyti: „Na, ką tie lietuvininkai, argi toki klumpiai gali ką ištaisyti“. Šauliai, kurių dauguma atsargos kariai, parodė visuomenei, kad jie sugeba išskelti lietuvių vardą. Vokiečių dabar čia mažai beliko ir į vokiškas pamaldas nėra net kam susirinkti.

Būrys turi ir veiklių moterų. Šaudymus atliko per Sekmines ir gana sėkmingai.

Būriui vadovauja ats. virš. Pranauskas.

hb.

LAUKIA ŠAUKIMO Į KARIUOMENĖ

Sudargas. Apylinkės vyrai, kurie jau valsčiuose su-registruoti stoti į naujokų ėmimo komisiją, dabar tik ir kalba apie kariuomenę. Visi nekantriai laukia rudens, o parvykusį atostogininką apspitę klausinėja patarimų, kaip pakliūti į tą ar kitą dalį. Tie, kurie menkesnio ugio, bijo, kad naujokų ėmimo komisija neišbrauktų jų iš tinkamųjų tarpo. Vienas sūnus net susipyko su motina, kuri dėl šeimyniškų aplinkybių nori jį nuo stojimo į kariuomenę išvaduoti.

hb.

DIDELI ORO MANEVRAI ANGLIJOJE

Pirmadienį, liepos 17 d. Anglijoje prasidėjo dideli oro laivyno manevrai, kuriuose dalyvauja 318 karo lėktuvų — 166 bombonešiai ir 152 naikintojai.

PENSIJOS PUSKARININKIAMS

Estijos liktiniai puskarininkiai dabartiniu metu gauna pensijas tais atvejais, jei jie nustojo darbingumo eidami tarnybos pareigas. Krašto apsaugos ministerijoje paruoštas naujas pensijų įstatymo projektas, pagal kurį liktiniai puskarininkiai gaus pensijas vienodais pagrindais su karininkais.

KARIŲ SANATORIJOS REIKALU

Mūsų spaudoje liktinių puskarininkių buvo iškeltas savo sanatorijos statymo reikalas. Tuo pat susidomėjo ir Estijos karininkai bei liktiniai puskarininkiai. Savaitraštyje „Sōdur“ (karys) rašoma, kad karininkų ir puskarininkių gyvenimo sąlygos neleidžia jiems gerai vasaros atostogas praleisti. Daugumas ir vasarą turi gyventi miesto dukkėse. Kitų ministerijų pavyzdžiu siūloma įrengti poilsio namus, vaikų darželius ir t. t. „Sōdur“ tikisi, kad vyriausybė tą sumanymą parems.

TARNYBOS SURADIMAS PUSKARININKIAMS

Estijoje susirūpinta paleidžiamiesiems iš kariuomenės liktiniais puskarininkiams tarnybos suradimo sutvarkymu. Jau praėjo 3 metai, kai šis sumanymas iškeltas, bet tuo tarpu nieko nepadaryta. Tačiau paleidžiamuosius iš kariuomenės puskarininkius negalima palikti likimui. Atsidūrę sunkiose gyvenimo sąlygose, jie nustotų tautinės nuotaikos ir pasidotu priešvalstybinei agitacijai.

Estai nori imti pavyzdį iš švedų. Ten tuo reikalu rūpinasi specialės komisijos, kurios dabar jungiamos į vieną komisiją (krašto apsaugos ministerijos žinioje). Seniau, dar prieš didįjį karą, šis reikalas neblogo buvo sutvarkytas Vokietijoje, Rusijoje ir kituose kraštuose. Karas suardė puskarininkių ap-rūpinimą tarnyba civilėse įstaigose.

SKAUTŲ REIKSMĖ KARIUOMENEI

Estų karo laikraštis „Sōdur“ (Karys) iškėlė idomių minčių dėl jaunimo organizacijų reikšmės krašto apsaugos pajėgų rengimui. Tarnyba kariuomenės eilėse dabar visuose kraštuose trumpa. Kareivį sunku per tą trumpą laiką išauklėti. Kariškas jaunimo mokymas aukštesn. ir vidurin. mokyklose pagerina dalykus. Tačiau daugumas kareivių pasitenkina pradžios mokyklos kursu, o pradžios mokyklose kariškas mokymas nėra įvestas. Estai tikisi skautų ir jaunųjų erelių (tautiška estų jaunimo sąjunga) pagalba. Jie gali įtraukti į kariško mokymo darbą visą jaunimą. Todėl, laikraščio manymu, kariuomenės vadovybė turėtų remti šias skautų ir jaunųjų erelių organizacijas.

Inkaras

Vilnius laukia mūsų pagelbos

Pereltų metų pavyzdžiu mūsų kariuomenės Vilniaus žygiui paminėti, rugpjūčio mėn. 27 d. visoje Lietuvoje rengiama Vilniaus Geležinio Fondo Diena.

Šios dienos tikslas — pagerbti mūsų garbingą kariuomenę, apgynusią kraštą nuo tokių gausingų priešų ir paskatinti lietuvių tautą dėtis į Vilniaus Geležinio Fondo rėmėjus, tuo būdu stiprinant tautos moralines, fizines ir materialines jėgas kovoje dėl savo sostinės — Vilniaus vadavimo ir kenčiančių svečių priespaudą brolių lietuvių išlaisvinimo.

Atmindami tai, kad tik Dievo padedama lietuvių tauta, susibūrusi į Vilniaus Geležinį Fondą ir kartu su kariuomene kovodama, kad ir nevienodu ginklu, pasieks to, ko taip pati trokšta ir ko laukia šimtai tūkstančių Vilniaus krašto lietuvių, — reikia, kad Vilniaus Geležinio Fondo Diena taptų to vieningumo ir didžiam tautos žygiui pasiryžimo simboliu.

Tą dieną kiekvienas lietuvis ir kiekvienas Lietuvos pilietis turi suprasti savo svarbiausią pareigą — kovoti visomis išgalėmis už savo sostinės — Vilniaus atvadavimą ir susižadinti savyje tvirtą pasiryžimą tą svarbią pareigą atlikti — dedant centus ir litus į Vilniaus Geležinį Fondą.

Kad mūsų kariuomenės Vilniaus žygis — Vilniaus Geležinio Fondo Diena visoje Lietuvoje ir už jos sienų (lietuvių išėvių) būtų kuo iškilmingiausiai ir gausingiausiai minimas ir kad tas minėjimas duotų kuo daugiausia naudos Vilniaus Geležinio Fondo tikslų siekiant, turėtų prie jos suorganizavimo savo darbu ir sumanumu prisidėti visa Lietuvos visuomenė ir jos organizacijos. Tegul nelieka Lietuvoje nė vieno kampelio ir užsienyje vietos, kur gyventų nors keli lietuviai, kurioje Vilniaus Geležinio Fondo Diena nebūtų minima.

Vilniaus Geležinio Fondo Dienai organizuoti iniciatyvos imasi VVS-gos apygardų bei skyrių Vilniaus Geležinio Fondo komitetai, o kur jų nebūtų — Lietuvos Šaulių S-gos rinktinės ir būriai, kviesdami prie to darbo prisidėti visas organizacijas ir visuomenės veikėjus.

Mūsų kariuomenės Vilniaus žygiui paminėti — Vilniaus Geležinio Fondo Dienos iškilnių tvarka pageidaujama tokia:

1. Rugpjūčio 27 d. 7 val. ryto miestuose ir miesteliuose prie visų namų iškabinamos tautinės vėliavos. Būtų gera, kad tą dieną žalumynais, gėlėmis ir tautinėmis spalvomis būtų apkašyti tautos paminklai. Be to, būtų labai gražu, kad tą dieną, kur tik galima, languose ar šiaip kitose vietose būtų išstatyti papuošti žalumynais, gėlėmis ir tautinėmis spalvoms Aušros Vartų, Gedimino Pilies ir didžiųjų Lietuvos kunigaikščių bei Vilniaus Geležinio Fondo Vyriausiojo Globėjo — Respublikos Prezidento — paveikslai.

2. Iki 12 val. bažnyčiose laikomos pamaldos su pritaikintais tai dienai pamokslais. Tuo reikalu komitetai susitaria su vietos kunigais (Vyr. Vilniaus Geležinio Fondo Dienos K-tas tuo reikalu kreipsis į vyskupus ir kitų tikybų vyriausybę). Pamaldose organizacijos dalyvauja organizuotos.

3. Po pietų ir vakare rengiamos paskaitos, koncertai, vaidinimai, pasilinksminimai ir gegužinės. Paskaitoms laikyti kviečiami atostogaujantieji studentai, mokytojai ir vietos visuomenės veikėjai. Paskaitos turi būti griežtai pritaikintos tai dienai, jose pabrėžiama Vilniaus Geležinio Fondo Dienos sąryšis su mūsų kariuomenės žygiu į Vilnių ir skatinama tvirtai pasiryžti atvaduoti Vilnių, dedantis į Vilniaus Geležinį Fondą.

4. Pradedant rugpjūčio mėn. 27 d., per dvi savaites laiko plačiu mastu organizuojamas Vilniaus pasų ir ženklelių platinimas ir vizavimas. Tuo tikslu vietos Vilniaus Geležinio Fondo komitetai suorganizuoja platintojų kadrus, savo veikimo apylinkes suskirsto rajonais, paskiria tiems rajonams platintojų, kurie aplanko visus gyventojus, siūlydami įsigyti Vilniaus pasus ir įsilipti į juos Vilniaus ženklelius, o kas Vilniaus pasus jau turi, įsigyti pakartotinai Vilniaus ženklelių.

Norime, kad rugpjūčio 27 d., kas eina į paskaitas, koncertus, vaidinimus, pasilinksminimus ir gegužines, įsigytų Vilniaus pasus ir Vilniaus ženklelius. Tuo tikslu tose vietose, kur bus koncertai, paskaitos, vaidinimai ir gegužinės, reikia pasirūpinti, kad ten būtų platinami Vilniaus pasai ir ženkleliai.

5. Kadangi Vilniaus Geležinio Fondo Komitetas Vilniaus pasų šiemet nespausdino, nes jų nemaža dar yra pašto įstaigose ir agentūrose, todėl vietos komitetai turi jau dabar susižinoti su vietos pašto įstaigomis ir agentūromis dėl Vilniaus pasų ir ženklelių ir jeigu kurioje nors pašto įstaigoje ar agentūroje Vilniaus pasų būtų labai maža, apie tai pranešti Vilniaus Geležinio Fondo Komitetui Kaune, kad būtų galima iš anksto pareikalauti iš ten, kur jų dar daug yra ir nusiųsti ten, kur jų trūksta. Visų rūšių Vilniaus ženklelių galima gauti Vilniaus Geležinio Fondo Komitete Kaune.

6. Vietos Vilniaus Geležinio Fondo Komitetai turi pasirūpinti, kad Vilniaus Geležinio Fondo Diena kuo plačiausiai būtų išgarsinta spaudoje. Tuo tikslu komitetai kviečia spaudos atstovų pasitarimus ir informuoja juos apie Vilniaus Geležinio Fondo Dieną.

7. Vilniui Vaduoti S-gos Apygardų Vilniaus Geležinio Fondo Komitetai turi pasirūpinti, kad jų apygardose neliktų nė vieno, kad ir mažiausio kampelio, kur nebūtų minima Vilniaus Geležinio Fondo Diena ir nebūtų platinami Vilniaus pasai ir ženkleliai.

8. Vilniaus Geležinio Fondo Dienai praėjus ir Vilniaus pasų ir ženklelių platinimo laikui pasibaigus, VVS-gos Apygardų Vilniaus Geležinio Fondo Komitetai pagamina savo apygardos smulkias vietos komitetų veikimo ir finansines apyskaitas ir ne vėliau š. m. spalio mėn. 1 d. atsiunčia jas Vilniaus Geležinio Fondo Komitetui Kaune. Būtų labai gera, kad prie apyskaitų būtų pridėtos nors trumpos Vilniaus Geležinio Fondo Dienos iškilnių apžvalgos, pažymint kokiu pasisekimu tose vietose Diena praėjo. Tos apžvalgos bus panaudotos spaudoje Vilniaus Geležinio Fondo Dienai aprašyti.

9. Visais liečiančiais Vilniaus Geležinio Fondo Dienos organizavimą reikalais prašoma kreiptis į Vyriausiąjį Vilniaus Geležinio Fondo Dienos Komitetą — Kaune, Duonelaičio g-vė 9a nr.

Vyriausiojo Vilniaus Geležinio Fondo Dienos Komiteto pirmininkas prof. M. Biržiška, vicepirmininkas prof. F. Kemėšis. Nariai: plk. A. Birontas — Krašto Aps. M-jos ats., A. Žmuidzinavičius — Liet. Šaulių S-gos pirmininkas, ats. plk. lt. P. Gužas — L. Kūrėjų Sav. S-gos pirm., inž. A. Graurogkas — Kauno miesto burmistras, B. Biržiškienė — VVS-gos Moterų Sekcijos pirm., M. Galdikienė — Liet. Katal. Mot. D-jos pirm., inž. Z. Bačelis — VVS-gos Kauno Apyg. K-to pirm., inž. B. Sližys — V. G. Fondo K-to atstovas, dir. K. Lapinas — V. G. Fondo K-to atstovas, A. Kupcikevičius — V. G. Fondo K-to atstovas.

Kariuomenės leidiniai

KAREIVIŲ LAIŠKAI

Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyrius, norėdamas, kad kareivių laišakai, rašomi saviesiems bei pažįstamiems, būtų gražūs, reikšmingi ir vienkart pigūs, šiomis dienomis išleido poros rūšių laiškus.

Abiem atžvilgiais tie laišakai pasisekė — ir gražūs ir pigūs. Laiškas ir vokas drauge kainuoja 5 ct. Parduodami visose dalių krautuvėse.

Šiais laiškais džiaugsis ir kareiviai ir tie, kurie gaus. Jau daug pasako laiškų paveikslėliai ir parinkti gražūs eilėraščiai. Viename laiške vaizduojamas poligono gyvenimas, antrame — kareivinių darbas ir buitės.

Naujieji leidiniai

Lietuviškos ir kitokios gijos „Sakalo“ b-vės leidinys 1933 m. Kaunas 64 pusl. Kaina 1 Lt.

Kalbamosios knygutės tikslas — duoti mūsų kaimų gyventojams receptų, pagal kuriuos galėtų naminiu, paprastu būdu pasigaminti sau vasarą šaltų malonių gėrimų. Nors čia norima patarnauti kaimo žmonėms, tačiau nurodomi receptai tinka ir miesto žmonėms ir, apskritai, visiems. Visi žinome, kaip gerai atgaivina gera gira ir kaip malonu ją gerti. Tokia gira dažnai pakeičia perkamuosius brangesnius gėrimus — sitro, selterį ir net alų.

Receptų pasirinkimas didžiausias — arti 100. Jie suskirstyti grupėmis, būtent: vaikų gijos — kurių 13 receptų, duoninės — 58 receptai, uogų gijos — 16 receptų, sausosios gijos — 6 receptai.

Lietuviškoji Enciklopedija II tomas III (XV sąsiuvinis). Leidžia „Spaudos Fondas“.

Dar vis tebeaiškinami žodžiai raide „A“. Šiame sąsiuvinyje eina — Auleliai ligi Autonomija. Labai įdomų ir didoką

(net arti 25 pusl.) randame straipsnį apie „Aušrą“, aušrininkus ir to meto lietuvių judėjimą bei aspiracijas.

Vikt. Kamantauskas. *Kalbėkime lietuviškai.* Šv. Kazimiero dr.-jos leidinys. Kaunas 1933 met. 89 pusl. Kaina 1 lt.

Tai tikrai naudinga knygutė kiekvienam. Iš tikro šlykštų, kai mes visi (inteligentai, nuo jų kaimas ir jaunimas) nemokame verstis savos kalbos žodžiais ir daugeliu atvejų, visai be reikalo, vartojame daugiausia rusų ar kitų kalbų žodžius, kur galėtume visai lietuviškai arba daug lietuviškiau pasakyti.

Kalbamoji knygutė ir turi tikslą padėti mums šiuo reikalu, vadinasi, duoti pakeituolių. Tiksliau sakant, tai yra žodynėlis, kur visoki barbarizmai, įsigalėję mūsų kalboje, verčiami lietuviškai arba lietuvinami. Negalima griežtai pasakyti bei sutikti su autorium, kad visa kas čia duodama lietuviškai, jau tikra ir būtina vartotina. Yra labai vykusių pakeituolių (ch r u s t a i — narstukai, lušnapančiai, f a r š a s — įdaras, kamšalas), bet yra ir nepavykusių (b o n i a — kupolas, b u r k a — kelioninė). Vis dėlto šios knygutės pasirodymas sveikintinas, nes didesnė žodžių dalis pakeista tinkamai.

Taigi, *Kalbėkim lietuviškai!* ir meskim, pagaliau, visokių žargonus ir barbarizmus iš savo kalbos.

VI. Kupris. *Audringą naktį skautai budėjo.* Apysakaitė. Kaunas, 1933 m. 16 pusl. Kaina 50 ct.

Šioj trumpoj apysakaitei apibūdina skautų kilumą, nekerštingumą ir pasiaukojimą artimui. Skautų skiltis pasiprašė vieno sulenkėjusio dvarininko leisti jiems stovyklauti jo pušinėly. Dvarininkas, nekęsdamas lietuvių, vietoj leisti savo pušinėly stovyklauti, parodė jiems su neapykanta į valdiškus miškus. Skautų skiltis ten apsisotja. Naktį kyla audra su žaibais. Uždega sakyto dvarininko trijų aukštų rūmus. Skautų skiltis, užmiršusi dvarininko nemandagumą su jais, atbėga gelbėti dvaro. Išgelbsti iš ugnies dvarininko šeimą ir kitus trobesius. Labiausiai pasižymi skiltininkas. Begelbėdamas dvarininko dukteris, smarkiai apdega, susikruvina ir netenka vienos akies.

Apysakaitė įdomi ir patraukianti.

Redakcijos atsakymai

Ats. M.-kui. „Budrumas sargyboj“ tiks. Kiti dalykėliai silpni — nedėsim.

S. G. Tais reikalais kreipkitės į savo apskrities naujokų ėmimo komisiją. Ten viską Tamstai smulkiau paaiškins.

J. Žemaitaičiui. „Tėvynės pavojui besiantinant“ nedėsim, nes silpnas ir neįdomus. Labai maža veiksmo, o vien tik kalbos. Netikime, kad tai yra atsiminimai. Pergyvenę kovas žmogus turėtų šį tą parašyti ir iš kovos veiksmų. Dabar pro juos prabėgate skystais žodžiais. Be to, pats nesuėsigaudote, kada buvo kautynės ties Giedraičiais, kas kautynėms

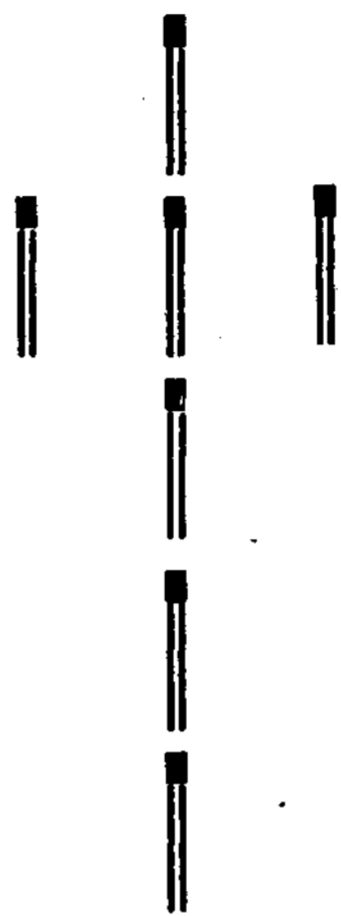
vadovauja ir kituose dalykuose. Visa tai išduoda, kad tie Tamstos „atsiminimai“ yra grynčiausia fantazija. Reiktų nors šiek tiek susipažinti su nepriklausomybės kovų datomis. Tai galėtumėt rasti ir kišeniniame kario kalendoriuj 1933 m. Spaudai siunčiant rankraščius, reikia rašyti vienoj lapo pusėj, o kitą palikti visai tuščią.

G. Taurui. Tamstos rašinėlis „Atostogos“ silpnas ir skystas, antra, nėra dinamikos, turinio aktualumo ir stiliaus, kariško stiprumo.

Uosiui. Feljetonas „Krizis“ mums netinka.

J. Mažrimui. Pagal Tamstos prašymą išrašėme „Ūk. P.“ namiškiams. Kitas honoraras lieka.

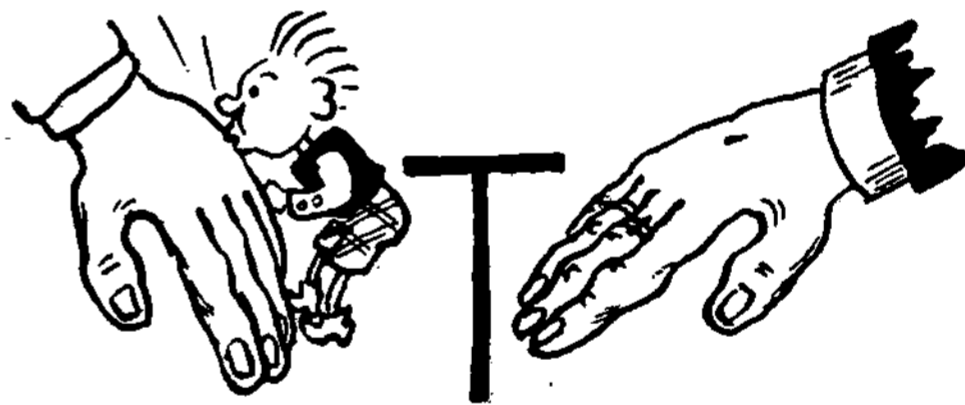
Galvosūkių 27 nr. sprendimas

Išsprendė šie asmenys: 1) virš. Venskūnas (K. M.); 2) L. Briedis (VŠ); 3) v. p. A. Grinius (1 gus. p.); 4) eil. J. Davailis (SKM); 5) VI. Viržintas (III p. div. št.); 6) gr. V. Račkauskas (ryš. b.); 7) V. Gulmanas; 8) eil. A. Dapkus (av.); 9) J. Sakalauskas (Drsn.); 10) V. Tamošiūnas (1 gus. p.); 11) J. Lebionka (Gdr.); 12) Bern. O-tas (Pšš.).

Galvosūkis 29 nr.

(1 tšk.)

Perskaitykit, ką visa tai reiškia — gausit 1 tašką.

Lodix

palaike ir blogame ore šiltas ir sausas kojas

Su **Lodix** valoma avalynė nepraleidžia vandens, vanduo nuvarva

Reikalauk Tamsta būtinai Lodix →

Karių krautuvės perka **Lodix**

Ekonominėje Karių B-vėje, Kaunas

Laisvės alėja 28 nr.